

RINGE EFTERSKOLE

1966

RINGE EFTERSKOLE

ÅRSKRIFT

1966

37. ÅRGANG
UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

Et afsnit sluttet - Et nyt begyndt

Det år, der nu er ved at rinde ud, blev et skelsættende år for Ringe Fri- og Efterskole. Allerede sidste efterår meddelte Hedemann bestyrelsen, at han ønskede at trække sig tilbage i løbet af foråret eller sommeren 1966, og dette måtte bestyrelsen tage til efterretning.

Med Hedemanns fratræden er et afsnit for sig afsluttet i skolens historie. Kun få, ja måske ingen skolemand, har formået det, Hedemann har, nemlig at bygge en skolebygning op fra grunden af og drive skolen frem til en af landets førende og mest moderne skoler.

Jeg ved, at der er mange, der føler trang til at udtrykke deres taknemlighed over for Hedemann, også jeg vil endnu en gang benytte lejligheden til at udtrykke min varmeste tak for det store og uegennyttige arbejde, Hedemann her har realiseret, og jeg vil ønske for ham, at han må få mange gode år at nyde sit otium i.

Efter Hedemanns beslutning om fratræden måtte bestyrelsen til at se sig om efter nye kræfter, og d. 1. august flyttede Kirsten og Gunnar Kjær, forhen Oure Friskole, ind her på skolen som nyt lederpar, og hermed begyndte et nyt afsnit for skolen.

Jeg ved, at alle, der til daglig står skolen nær, trods den korte tid, det nye lederpar indtil nu har virket her, står bag mig, når jeg gerne vil give udtryk for og er overbevist om, at dette valg har været rigtigt. Kirsten og Gunnar Kjær er lige fra starten gået til arbejdet med lyst og energi, og de har samtidig haft

Skiftet

I november 1965 meddelte jeg skolens bestyrelse, at jeg ønskede at trække mig tilbage som skolens leder, idet jeg ikke mente, der var rimelighed i — med den alder, jeg har — at skulle tage den omstilling, det måtte være, at gå over fra 5 til 10 måneders skole. Tillige vil det være bedst for skolen, at der kommer et forstanderpar, som kan dele arbejde og interesser på en skole af denne slags.

De nye forstanderfolk, Kirsten og Gunnar Kjær, vil jeg ønske al mulig held og lykke til arbejdet.

I 26 år har jeg nu efter evne prøvet på, sammen med mine medhjælpere, at gøre et arbejde for de unge, der kom på efterskolen. — Mange gode og dygtige lærere og lærerinder skylder jeg stor tak for dygtigt og samvittighedsfuldt arbejde. Men tiden nu er en anden end i 1940.

Hvis de nye kan gå op i arbejdet — og være et med det og de unge, som kommer på skolen, tør jeg spå dem en rig og lykkelig tid fremover.

Når jeg ser tilbage, vil jeg ikke undvære nogen af mine oplevelser — eller de vanskelige problemer, der har været. De danner nu et hele, selv om der har været — måske ikke bare medgang.

Lad mig da her gennem elevskriftet sende en tak til både gamle elever og gamle medhjælpere for, hvad I har været for mig.

Karl Hedemann.

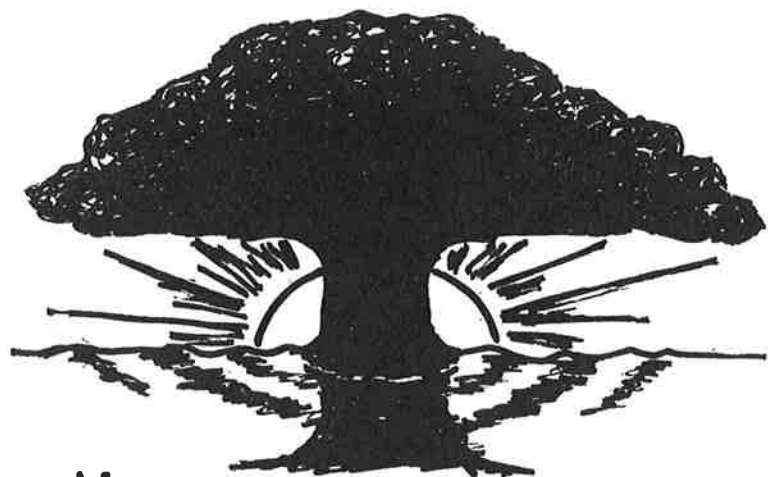
den glæde, efter at skolen er gået over til 10 måneders kursus, at kunne byde 76 elever velkommen, således at skolen allerede ved starten af dette nye kursus er fuldt belagt; det må være en opmuntring i arbejdet. Jeg er overbevist om, at skolens traditioner vil blive videreført, og at den samtidig vil blive fornyet i takt med tidens krav.

Jeg ønsker for Kjær og hans kone, at de vil få mange gode år her til gavn for skolen og til glæde for dem selv.

Mit håb skal være, at alle gamle elever såvel som nye vil stå sammen om skolen og møde frem, når skolen kalder til møder og til fest. I vil altid være velkomne.

Verner Tange.

Menneskelivet i en atomtid.

»Udrundne er de gamle dage«. Det er vist en opdagelse, de fleste af os har gjort. På samtlige områder er Danmark som andre nationer efter bomben over Hiroshima undergået en total forandring både menneskeligt og teknisk. Erkendelsen af, at de gamle dage er forbi, er forholdsvis let, men langt vanskeligere er det at erkende vor situation i alt det nye. Vi kan hurtigt fastslå, at vi på livets ydre områder har fået det langt lettere end førhen. Maskinerne, automatikken i det hele taget, har befriet os for tunge slæb. Større fritid er blevet den enkelte til del. Den sociale velfærd herhjemme er udbygget i imponerende grad. Rationaliseringen og centraliseringen er vidt fremskredne. Vore hjem og skoler er moderne og automatiserede. De vildeste drømme, millioner af mennesker forud for os har drømt, er med et slag realiseret, og vi er slægtledet, der oplevede det, hvor er da begejstringen henne, har drømmen ikke svaret til virkeligheden? Direkte forespurgt må vi svare benægtende, selv om vi vel ikke kan være det bekendt. Men sagen er, at vi som aldrig før har fået bevist, at materiel velfærd ikke er identisk med menneskelig lykke. Imidlertid er forholdet det, at

automatikkens tidsalder er kommet her for at blive. Vor opgave er at blive herre over al det tekniske og ikke lade os beherske af det, som tilfældet er nu. Den første og største opgave, vi må i gang med, er at bryde den gensidige isolation og ensomhed, få genoprettet samhørigheden som folk og nation og få genoplivet ordet og samtalen os imellem. Dette dræbende jag for tingenes skyld er vort samfunds største fare, thi det unddrager os det rette forhold til vor menneskeværd og binder os meningsløst meget til de livløse ting, hvilket medfører et skærende misforhold til livets sande værdier. Vi må komme til erkendelse af, at vi kommer hinanden ved på en anden måde end ved at overgå hinanden med tomme statussymboler; dersom dette kan lykkes, vil meget af vor nuværende tomhed, livslede og følelse af utilstrækkelighed forsvinde og medføre, at vi kan sætte ind på langt værdifuldere områder. En sådan ret indstilling medfører bl.a., at de materielle brugsgoder finder deres naturlige leje i vor tilværelse, noget man betjener sig af for at lette hverdagens gøremål.

Når disse grundforhold er bragt i orden, og vi er befriet for det tomme jag, vil vi komme i besiddelse af større harmoni og åndelig overskud til at beskæftige os med menneskeværdige opgaver, og disse opgaver er der mangfoldige af. Man kan f.eks. nævne nødvendigheden af få givet vore nye store skoler det rette indhold. Der administreres fra ganske få kontroltårne hen over hovedet på den danske folkeskoles forældre. Hvor mange forældre evner at overse det komplekssystem, deres børn er sat ind i? Næppe mange! Dette er farligt al den stund, at det er ensbetydende med, at forældrene er uden indflydelse på det sted, hvor deres børn tilbringer så stor en del af deres tilværelse. Læg mærke til, at dagens skoledebat føres for os af en ganske lille ekspertkreds, hvorved forældreindflydelsen over børnene bliver flyttet fra hjemmet til skolen. Det skolen vil, dikteres forældrene gennem børnene, og det er ikke noget godt grundlag at drive skole på, da der aldrig på den måde kan blive tale om et grundfast skolesyn, som kan understøtte menneskelivet. Følgen af at lade skolens grundlag hvile på mode-

skiftet i lighed med beklædningsindustrien bliver børnenes og de unges ubundethed til livsværdierne og deres påfølgende ligestyldighed og foragt for livets grundlove. Skolen skal nok være eksperimenterende og bevægelig, når det gælder selve det faglige. Men dens egentlige indhold skal skabes af hjem og skole i forening. En formidling af dette tror jeg, forældremøderne er. Disse forældremøder holdes — mig bekendt — allerede de fleste steder. Kommer der ikke det rigtige ud af disse sammenkomster mellem skole og hjem, skyldes det sikkert, at møderne er for ensidige, således at forstå, at forældrene kun kommer for at blive orienteret om skolens virke, hvilket er en god ting. Det er blot ikke nok, det er mindst lige så vigtigt, at skolens lærerkræfter bliver gjort bekendt med, hvad forældrene vil, skal være skolens indhold. Det kræver naturligvis, at forældrene klargør sig, hvad de vil med skolen; men jeg er ikke i tvivl om, at i samme øjeblik forældrene mærker, at de er gjort medansvarlige for deres børns skole, så vil de også søge at udtrykke deres mening om problemerne. Det kan ikke være naturligt, at tavsheden netop er så iøjnefaldende, når det drejer sig om noget af det vigtigste, vi ejer: vore egne børn. Når det alligevel er tilfældet, at forældretavheden er så udtalt, skyldes det ganske simpelt følelsen af manglende indflydelse, og sådanne tilstande kan skolen heller ikke være tjent med at opretholde.

Skolen må til alle tider være arenaen for en levende folkelig debat og ikke en regulativinstitution. Når vi taler om skole, er det også vigtigt at klargøre sig, om det er fagene, der skal være hovedsagen, eller om hovedformålet med børneskolen er oplysning om livet. Det sidste mener jeg er hovedsagen. Det nytter ikke at give børnene en række færdigheder, som de savner livsgrundlaget for at realisere. Skolen må være for livet, ikke for erhvervslivet. Barnets skole skal være et sted, hvor børnene helt og holdent bliver forskånet for snævre faglige terminsydeler, et sted, hvor der går i bredde med oplysningen om den verden, hvori vi lever, hvor børnene lærer meningen med deres egen tilstedeværelse at kende. Med hensyn til kristendomsun-

dervisningen i skolen er det meningsløst at stille vort kristne livssyn lige med samtlige andre religioner ved blot jævnsides at orientere derom. Den flade humanisme, der hævder, at en sådan fremgangsmåde er rigtig ud fra den begrundelse, at børnene da ikke er bundet til noget bestemt, men selv kan vælge senere, hvad de finder bedst, er helt ved siden af. Et sådant synspunkt har intet andet formål end at skabe den dybeste rodløshed. Hvordan skulle et menneske kunne vurdere sit livsgrundlag, når det aldrig er bibragt et personligt ståsted! Det er hele denne tågefilosofi, der har medført, at det kristne livssyn herhjemme er ved at gå i opløsning. Man behøver kun til be-lysnings af dette at anføre, at en mængde mennesker fører kirkens ritualer ind i deres tilværelses forskellige faser uden at have det mindste forhold til kirkens egentlige liv og menighedsfællesskab. I ungdomstiden må det være en naturlig ting at søge uddannelse til det, man senere ønsker at beskæftige sig med. Men her skal vi være på vagt overfor det ensretningsforsøg, der gøres i uddannelsen. Det er helt meningsløst, at handelsskolen stiller så ensidige krav som realeksamen eller mindst niende klasses statskontrollerede prøve for at blive optaget, og hvilke lignende krav stiller ikke vore »folkelige« statsinstitutioner. Hvem har bedt alle disse institutioner om at afgøre, hvad der skal være gældende? Næppe landets borgere i almindelighed! Alle disse forhold giver udtryk for en mageløs ensretning i uddannelsen, og dette finder sted i et moderne Danmark anno 1966! Undskyldningen, at man forlanger det, er en dårlig undskyldning, hvem er man? Det er en ganske lille kreds af såkaldte eksperter, der har fundet sådanne forlangender rimelige, fordi det letter dem en oversigt, som ingen har bedt dem om at have. Disse eksperter eksisterer kun på grund af vor almindelige inaktivitet. Hvor er den frie ungdoms- og højskole henne, når det gælder om at bekæmpe sådanne uhyrligheder? Det kan ikke være nok for disse skoleformer, at man forlanger dette eller hint! Hvis det er, da er det minsandten ikke mærkeligt, at disse krav er antaget som lov i folkets bevidsthed. Fra alle skoleliberalisters side må der med stor kraft

hævdes frihed i skolevalg, kræves ligestilling til alle stillinger uanset uddannelse, når blot den enkelte aflægger en duelighedsprøve på at kunne udfylde sin plads. Monopoliseret undervisning og uddannelse har intet med demokrati at gøre, den er totalitær i hele sit væsen. Det er på tide, at de frie skoler klarer deres ståsted, så der ikke hersker tvivl om, at alfa og omega her er den menneskelige udvikling og en almen, alsidig opdragende undervisning, der ikke alene giver eleverne noget at leve af, men i første række noget at leve på. Lader vi os diktere noget ind på vore skoler, der angriber vort idégrundlag, da kommer dette særlige, der har præget de frie skoler gennem generationer til lykke for dansk ungdom, i meget stor fare, ja, bliver udvisket til ubodelig skade for dansk folkeliv. Et sådant eksperiment har vi ikke råd til! Vi må styrke den antagelse, at det ikke gælder om at mage det hele for mennesket fra vugge til grav, der må være plads til personlig stillingtagen. Diskussionen om prøver eller ikke prøver for vore elever på ungdomsskolerne er af mindre betydning. De elever, der ønsker det, skal da have frihed til efter at have fulgt den almindelige skoleordning, den enkelte skole har, at aflægge den form for prøver, som de ønsker og mener at kunne magte, og vi skal da også af al magt prøve at styrke og hjælpe dem dermed, men der kan jo blive tale om mange forskellige prøver. Det ville da være forkert at indrette vore skoler til alene at gælde den statskontrollerede 9. kl. prøve. De elever, der ikke ønsker prøver, skal der tages præcis lige så stort hensyn til, deri ligger jo netop det almene i undervisningens værdi og det frie syn, som den frie skole repræsenterer. Det er helt på linie med de frie skolers idé, at det er elevernes og deres forældres ønsker, der søges at tage hensyn til, og ikke officielle recepter.

Vi må ikke snyde de unge for den oplevelse, det er i ungdomsårene at forsøge sig og bruge kræfterne; men vi skal samtidig klargøre dem, at det koster en indsats at nå et mål af værdi. Fastholder vi ikke de mange muligheder i uddannelsen, bliver det en ørkenvandring for de unge.

Det kan heller ikke være rigtigt, at man nu sysler med tan-

ken om tvungen undervisningspligt svarende til 9. eller 10. skoleår. Forældrene i Danmark er da så oplyste, at den sag kan de selv afgøre med deres børn uden indblanding fra lovgivningens side. Endnu mere meningsløst bliver tanken om tvungen udvidet undervisning, når de faktiske forhold er, at 85 % allerede tager een eller anden form for udvidet frivillig undervisning efter børneskolens afslutning. I debatten hævdes det, at man må indføre det tvungne for at få de resterende 15 % med. Det er et tåbeligt argument. Skal hele frivilligheden da spole- res for at tvinge 15 %, der ikke ønsker at være med? Det har vi ikke råd til! Lad os blive disse system-mennesker kvit, lad dem bruge deres systemer på statistikker og lignende, de er for ødelæggende, hvor det gælder levende mennesker.

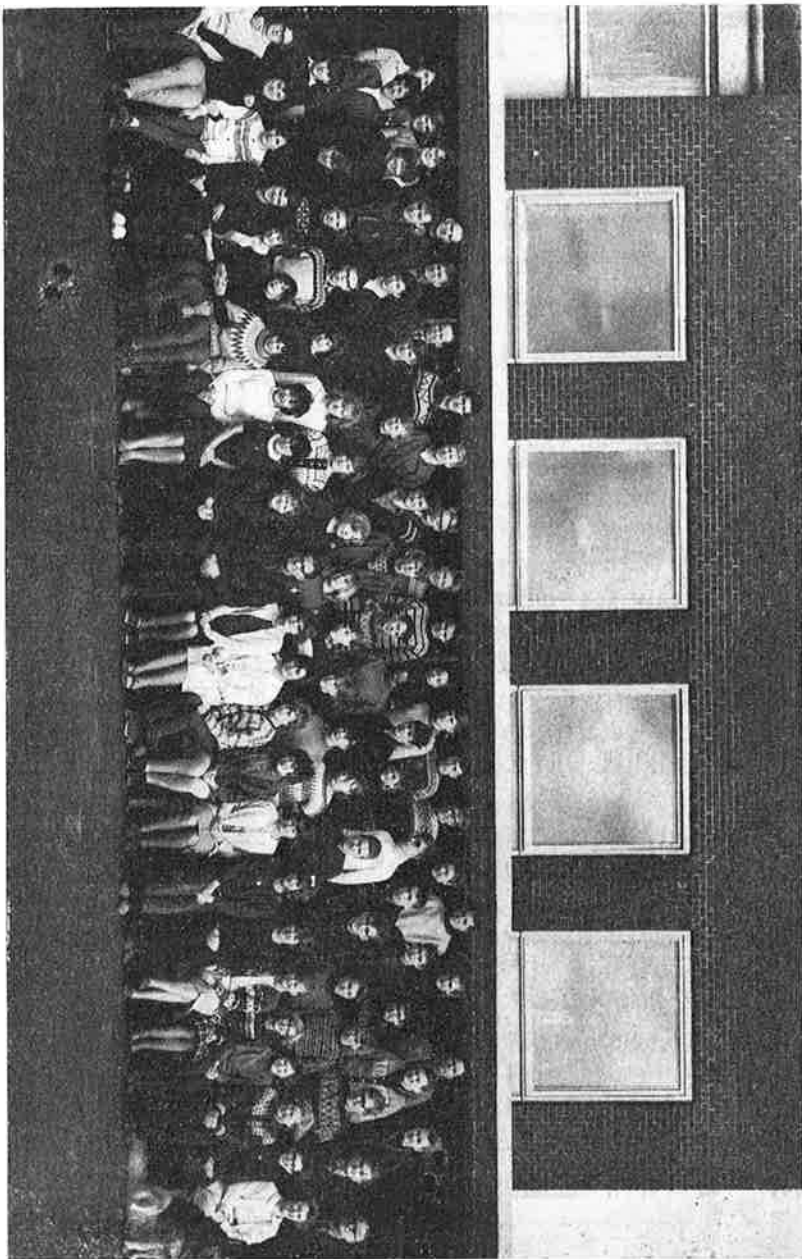
Der kunne nævnes en lang række andre områder, vi skal sætte ind på, men det gælder om at komme igang med det vigtigste helst snart, det haster! Det er ikke i bilerne eller foran fjernsynet livet rører sig, det er ude blandt mennesker, kampen skal stå og livet gro. Forstår vi dette, da vil denne uudholdelige passivitet, der omgiver os, forsvinde, og tågerne lette for nyt folkeliv i en ny tid. Vor opgave er intet mindre end at få solen til at stige op over en atomsky!

Gunnar Kjær.

**Gamle elever ønskes en glædelig jul og
et godt nytår**

INGER M. SØRENSEN

Tråden ovenfra

Man betegner ofte Ludvig Holberg som den danske litteraturs fader. Selvfølgelig har der været skrevet dansk litteratur før Holbergs tid. Man behøver jo blot at tænke på vore mange skønne folkeviser, på Saxos berømte Danmarkshistorie eller de mange kønne salmer, men det er nok rigtigt, at Holberg var den første, der for alvor skrev for menigmand — på dansk, og ikke som andre forfattere på latin. Da der først var kommet liv i det skrevne sprog på modersmålet, fulgte hurtigt flere efter. Man tænker på navne som Ewald og Wessel og mange flere.

Omkring århundredskiftet 1800 brød en helt ny litterær retning ind over Danmark. Man havde i slutningen af 1700-tallet levet i pietismens tidsalder, men nu bragte den unge Henrik Steffens med sig ude fra det groende og gærende Europa en ny litterær bevægelse, romantikken, til landet, og alle unge skønånder med Oehlenschläger i spidsen blev stærkt grebet af dette nye, der på afgørende områder brød med gammel og forslidt åndelig tænkning. En ny kraftig guldalder fremstod i Danmark, og mange af vore skønneste digterværker så i det følgende halve hundrede år lyset. Efterhånden ebbede dog begejstringen og lyssynet ud. Det gik, som det altid vil gå, intet kan bestå evigt, en fornyelse må til, skal åndslivet til stadighed brænde med klar flamme. Efter nederlaget i 64 faldt der stilstand over Danmark. Romantikens blå blomst visnede og døde. Modløshed og tvivl prægede de unge. Alle de skønne ord om folk og fædreland ved den bølgende strand viste sig ikke at holde stik. Verden og livet var ikke så rosenrødt, som vore digtere havde sunget for os. Det var drømme og fantasier, man krævede sandhed, man måtte indstille sig på en virkelighed, der stod i skærende modstrid med det henvisnende åndsliv.

Da vendte atter en ung begejstret dansker hjem fra det urolige Europa. Georg Brandes havde studeret de nye realistiske strømninger både i Frankrig og Tyskland, og med ham kom da

realismen til landet. Nu var det ikke længere en digtning om skønne prinsesser, nymfer og alfer, der var hovedtemaet. Brandes krævede virkelighed af de unge digtere. Sandheden rå og usminket, og ungdommen fulgte ham med begejstring og fylkedes om hans talerstol. Selv om vi også sidst i århundredet fik en stor og betydningsfuld digtning, så sank dog også denne retning efterhånden i grus. Mange unge kunne ikke i det lange løb godtage, at det at sætte »Problemer under debat« var livets mening. Man var endt i gold selvransagelse og mistro til livet selv. Tidens største dramatiske geni, Henrik Ibsen, forlader med skuespillet »Rosmerholm« problemdramaet. Han stiller et nyt problem: Livets eget problem. Hans efterfølgende skuespil samler sig om menneskesjælens problem i stedet for samfundets.

Men det blev de unge lyrikere, der for alvor brød med »det moderne gennembrud«. Det var digtere som Viggo Stuckenborg, Sophus Clausen og Johannes Jørgensen, de tre digtere, der skabte det lyriske gennembrud i 90'erne, der ofte betegnes som Symbolismen.

Symbolismen er oprindelig opstået i Frankrig som litterær strømning, der vendte sig skarpt mod naturalismen, men bevægelsen bredte sig videre ud, både til Tyskland og Norden. Symbolisterne vil forklare og udtrykke sig ved hjælp af sindbilleder, og det gælder både inden for digtning og anden kunst.

Herhjemme blev Johannes Jørgensen den førende skikkelse for symbolisterne. Han udgav et tidsskrift, som blev kaldt »Taarnet«. Johannes Jørgensen siger et sted, at der slet ikke var tænkt på noget kirketårn, det lå endnu såre langt fra vore tanker. Ved et tårn forstod vi bare noget højtideligt, noget, der stod alene, ikke i geled som husene.

Johannes Jørgensen var provinsbarn, idet han er født i Svendborg i år for hundrede år siden. Han var som dreng læse-lysten og begavet, og derfor kom han allerede i en meget ung alder til København for at studere. Han blev som alle unge på den tid også stærkt optaget af Georg Brandes og det moderne gennembrud, og ret tidlig begyndte han at skrive. Allerede som 21-årig udsendte han sin første digtsamling, og der blev lagt

mærke til den unge sproglige begavelse fra Svendborg. I løbet af nogle få år udgav han en række fortællinger og romaner, der mest handler om den unge mand fra provinsen, der kommer til storbyen for at studere — altså en slags autobiografiske skildringer. Efterhånden følte Johannes Jørgensen dog lede ved denne form for digtning, og så kom bruddet med naturalismen. Det kom ikke blot til at betyde en fornyelse af lyrikken, men det blev også indledningen til et stort opsving i hele vort åndelige liv. Johannes Jørgensen siger et sted i sin artikel »Symbolisme«: Oventil er udsigten lukket for det moderne menneske. Der er intet at leve for uden det liv, hvori vi daglig færdes — og der bør, efter de nye rettroendes mening, heller ikke være andet. Mennesket er fra nu af indespærret i en ganske materiel og timelig verden, og når døden kommer, er alt forbi. Heraf følger, at livet mere og mere føles som noget indskrænket, lige-

fremt, hverdags — noget, hvormed man tør handle efter lune og lyst. Det glemmes, at livet er et under, en gåde, en helligdom, hvori der må leves med ærefrygt«.

Bruddet med realismen lukkede mange veje for Johannes Jørgensen, han havde i mange år ernæret sig som medarbejder ved københavnske dagblade, men nu havde man pludselig ikke brug for ham mere, og da han gik over til katolicismen, var alle sunde lukket, men digter var han jo alligevel, og af den unge slægt blev han betragtet som vort største digteriske geni.

Hør blot hans skønne digt, hvori han gør op med sin fortid:

*Jeg gik vild i onde egne,
hvor de dømtede ånder færdes,
hvor hvert glimt af Gud må blegne,
og hver sjæl i nat forhærdes.*

*Mulmets fugle svirred om mig,
nattens krybdyr foden kysset.
Gennem helvedskøve kom jeg,
hvor en regn af mørke dryssed.*

*Helvedskøv, som aldrig endte —
og jeg græd af kval og lede — — —
Til min sjæl mod lys sig vendte,
til jeg knæled for at bede.*

*Til en dag brød ind i døden
til en himmel stod foroven,
til langt ude morgenrøden
lyste gennem natteskoven.*

*Morgenrøde! i det fjerne!
gry af dag, som engang kommer
— fjerne, milde morgenstjerne,
før mig ind i livets sommer.*

Sommeren 1966

*Frels mig, du som frelsen fødte!
Mellem dine rene hænder
lægger jeg min hårdt forblødte
sjæl og al min synd bekender.*

*Nådens dronning, giv mig styrke!
før mig mildt med milde hænder!
Fri min sjæl af dødens mørke!
Jeg bekender, jeg bekender!*

Johannes Jørgensen skrev ikke alene digte og de over den ganske verden berømte helgenbiografier, men i en række småbøger har han skrevet symbolske ting, som han kalder »Lignelser«. Han fortæller f.eks. en historie om Kålormen. Kålormene var blevet så underlige, de spiste ikke mere af al den dejlige grønkål, og mange af dem havde begyndt at forpuppe sig, og efter nogle dages forløb var de som ved et under forvandlede til sommerfugle og sværmede som andre fugle omkring i luften, og nu bestod deres mad ikke længere af grønkål, men blomsterhonning. En var der dog, som ikke var fulgt med de andre, men stadig blev ved at leve på sit grønkålsblad, og da en af de nybagte sommerfugle spurgte, hvorfor han var dumpet, svarede den uhyggelige larve, at han havde ladet foretage en operation, så han ikke kunne blive til sommerfugl, for han havde nok i sin grønkål. Han ville aldeles ikke være andet, alt det sludder med et nyt og skønnere liv troede han ikke på, men grønkålskoven, den troede han på, man ved, hvad man har, men man ved ikke, hvad man får. Og nu farvel med dig og alt dit vrøvl, og hils roserne, hvis de da overhovedet er til!

Mange unge havde vistnok godt af at lægge sig denne lille historie på sinde, for hvor er der mange, der ikke »gider« i dag. Hvorfor anstrenge sig, vi har jo »grønkålsskoven«, hvad skal vi så med mere, og hvis den så en skønne dag skulle slippe op, ja så skal man jo forsørges, for ingen må dø af sult her i landet. Så nemt mener desværre mange, det er. Det er ikke værd at anstrenge sig, det er ikke værd at lære noget, hvorfor skal

man det, man har jo sin gode »grønkålsskov«. Men skal Danmark bestå som et frit og selvstændigt land fremover, så er det vist ikke godt, at der er for mange kålormelarver.

I en anden lignelse fortæller Johannes Jørgensen om en lille edderkopunge, der kommer sejlene gennem luften i en silkeskinnende tråd. Tråden hægter sig fast i et hegn, og den lille skipper kravler ned ad tråden og bestiger løvets fastere grund. Den var dog ikke rigtig tilfreds med dette opholdssted, og så spandt den sig en ny tråd og firede sig ned i tjørnehækken, og her var der gode muligheder for at spinde et godt fangstnet ud, og den lod tråden ovenfra bære hele det kunstfærdige netværk. Og så fangede da den lille fyr sin føde, så den snart blev til en stor fæl fyr at se på. Men efteråret kom, og det begyndte at blive småt med fangsten. Den fik mange ledige stunder, så den gik hele sit store net omhyggeligt efter i sømmene, og på en sådan tur nettet rundt kom den også til en tråd, som den slet ikke kendte, en tråd, der gik lige op i vejret. Den huskede slet ikke på, at den som lille var kommet ned ad denne tråd. Men nu var der altså denne tråd, der på ubegribelig vis gik lige ret op i luften til ingen verdens nytte. Den havde glemt, at det netop var på denne tråd, at hele dens kunstfærdige net var opbygget, og da edderkoppen var godt morgengnaven, fordi der ikke havde været nogen fangst, så så den sig gal på denne unyttige tråd, og med et eneste bid knækkede den tråden midt over. I det samme gav vævet efter, og hele det kunstfærdige netværk klaskede ned over hovedet på den. I et øjeblik ubesindighed havde den ødelagt hele sit livsværk — fordi den ikke forstod nytten af tråden ovenfra.

Mon ikke mange unge mennesker i dag i et øjeblik ubesindighed ødelægger deres »livsværk«, deres fremtid, deres muligheder som mennesker, fordi de ikke forstår nytten af tråden ovenfra.

Lad mig slutte med et par vers fra digtsamlingen »Brig Marie af Svendborg«. Digtet hedder »Journalen skal føres«. Med journalen har digteren tænkt på livet og den gerning, vi alle har at udføre.

Lad alting gå så galt, det vil,
om så det gik ad skibbrud til —
et er der, som altid skal gøres:
Journalen skal føres!

Jeg sejled i halvhundred år
og døjed trange sømandskår
og ankred i gode havne —
Journalen har alle deres navne.

Jeg ved ej, hvor på jordens rund
jeg møde skal min sidste stund —
et ved jeg, som altid skal gøres::
Journalen skal føres!

Thomas Nielsen.

Alle »gamle« og nye elever ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Menneskekløgt - Menneskefrygt

Jeg ser dig knækket, kuert og fortabt
gå vild i denne nat du selv har skabt.

Du ville kende alt og slette ud
det store mørke mellem dig og Gud.

Du ville skabe lys. Men lysets skær
bar mørke med sig. Dyb på dyb kom nær.

Og da du vækkede det gådefulde
løb rum og hjerte fuld af tidløs kulde.

I ovennævnte er der antydning af årsagssammenhæng, der virker skæbnetung, når vi læser den.

Det er digteren Halfdan Rasmussen, der har skrevet de citerede vers. »Menneskekløgt - Menneskefrygt«, Halfdan Rasmussen vil altså mene, at menneskekløgt — øget viden fører til menneskefrygt. Kan vi følge ham? Jeg tror det.

Mon ikke vi alle har en sikker fornemmelse, som passende kunne udtrykkes således, som Halfdan Rasmussen gør det.

Der må være en disharmoni i menneskelivet — vi søger uddannelse, større viden, større forståelse af nære og fjerne ting, — vi finder løsninger, sammenhænge, som vi troede var umulige — og vi ender i frygt for, hvad vi netop higede efter at opnå klarhed over.

Hvad nytter det du sprænger slå og bolt,
om al din kløgt gør livet mere koldt?

Hvor paradoksalt — men er det da et uundgåeligt paradoks? Ja. Menneskelivet er et paradoks. Det viser historien utallige eksempler på. Det gode du vil, gør du ikke. Det onde, du ikke vil, gør du. Tanke og handling er splittet for os.

Er der fare på færde? Er det en udvikling, som påvirker os alle? Ja, jeg tror, vi alle er i samme båd.

Frygt er uvidenhed. Du gav os viden.

Og vi har måttet frygte livet siden.

Denne vurdering skal dog ikke gøre os mismodige og reaktionære. Men der ligger en udfordring til os alle. Vi må lære at leve med det onde som med det gode. Vi må lære at skelne væsentligt fra uvæsentligt, så vi derved kan ruste os til fremtidige krav.

Man kan fristes til at finde årsagerne til dette kaos i menneskelivet i vor moderne samfundsstruktur. Og med nogen ret kan man beskyldte lovgivningsmagten og dens udøvere for, at de i høj grad har ledet os hen til situationen »frihed fra noget« og ikke »frihed til noget«.

Mange psykologer har kraftigt påvist, hvilke ulykkelige følger, det har fået for os. Vi er nået til det kritiske punkt, frihedsbegrebet truer med at gå over i sin modsætning. Det tidspunkt, hvor vi bevidst eller ubevidst lader os bestemme eller dominere af reklame, mode, naboer, fjernsyn o.s.v. Vi flygter fra friheden — og der er ikke langt til det stadium, hvor vi søger ind under et autoritært system. Vi bliver masse mennesker, hvilket medfører at vor personlighed og dens udstråling mod medmennesket forringes. Vi bliver anonyme væsener i en større samling — i en større masse. Vi er isolerede og efterhånden så afslebne, at vi uden videre besværligheder lader os indrulle i samfundsmaskinen.

*Jeg ser dig vandre ensom og fortabt
i denne mørke nat du selv har skabt.*

I den situation er der ingen fællesskabsfølelse, som vi kender den fra forrige århundredes folkelige bevægelser. Massemennesket er et isoleret og egoistisk menneske, der kun tror på egen livskraft. Fællesskabsfølelsen er foruroligende nær nulpunktet.

— Men intet menneske er en ø. — Vi har alle brug for hinanden, så vi kan slippe ud af den truende isolation, uden at vi mister vort personlige særkende, vor identitet.

Digteren Ole Sarvig udtrykker denne fremmedgørelse, nutidsmennesket er udsat for således: »Vi er landet på en fremmed klode. Vi er arveløse. Vi er sået som frø af ukendt art«.

Dette er ganske vist en digters dunkle ord, men uforståelige er de ikke. Vi står ene, — de førhen bærende idéer og livssyn er svækket og kan ikke længere bære os frem. Det fælles sprog har opløst sig i fagdialekter, så vi ikke kan råbe hinanden op, vi kan ikke forstå hinanden mere.

Der er ingen sammenhæng mellem fortid og nutid. Vi farer hjælpeløse rundt uden mål og mening. Vores horisont er i den grad udvidet, at vi glemmer de nære ting. Man kan næsten sige, at verden er blevet os fremmed. Det vi før mente at vide besked om, tør vi nu ikke udtale os om, fordi vi føler, at vi er langt bagefter. Det er vor situation.

Lad mig slutte disse linier med endnu nogle vers fra Halfdan Rasmussens digt.

*Hvad er din viden værd og al vor ånd?
om den og døden vandre hånd i hånd?*

*om tankens vej mod åbne horisonter
blev død og had på alle livets fronter?*

*Hvad har vi nået gennem al vor kløgt,
om kærlighedens vej blev uforsøgt?*

*Og hvad var åndens sejr, om den kun bragte
os større viden end vi kunne magte?*

Glædelig jul og godt nytår.

Oda og Peder Sauer.

*Lidt gråt er livet blevet efterhånden.
De skarpe toner dæmpes langsomt ned.
Gult skingrer ikke mer. Rødt flammer ikke.
Og det som var kan ikke vare ved.*

*Nu holder vi af dæmpet lys. Nu ser vi
den gule lærk, blå bjerg i tidlig sne.
Og vore øjne dugger til som ruder
og ser lidt mindre end de burde se.*

*Lidt mindre ondt, måske. Lidt mindre kulde.
Lidt mer at overse og at forstå.
Sort truer ikke mer. Hvidt blænder ikke.
Og alle farver synger i det grå.*

*En større rymte fylder vore dage.
Forgæves intet. Alt for evigt skabt.
Rødt gløder bær i sne. Så dæmpes lyset
og alt går til. Og ingenting går tabt.*

Hal f d a n R a s m u s s e n .

En rigtig god og glad jul ønskes jer alle! *Esther Torp.*

Nogle glimt fra Sydslesvig

Det blev kun en kort tid, jeg kom til at virke blandt de danske helt nede ved Ejderen, efter at skæbnen en dag havde ladet et brev flyve ind gennem min brevsprække, om jeg ville komme til Sydslesvig og være lærer på en af de danske skoler længst mod syd, da de ingen lærer kunne få. For sydslesvigerne kom mit virke næppe til at betyde stort. Men i dette korte år lærte jeg noget om livet i et grænseland.

Vinteren 1965-66 begyndte i Sydslesvig med voldsomme oversvømmelser. Men tidligt kom frosten og med den masser af sne.

En morgen vågner jeg — som oftest — ved halvsektiden og hører, at det allerede rumsterer nedenunder. Så ved jeg, at skolens pedel og buschauffør Baumann allerede er oppe og ved at gøre klar til start. Han har en 2-timers tur efter børnene til skolen, og skolen begynder halvtotte. Jeg ryger ud af sengen i en fart, idet jeg husker, at det sneede og føg stærkt i går aftes, og at alt tydede på, at snefoget ville fortsætte, hvorfor jeg nok hellere må få fat i en skovl og tage med Baumann efter børnene.

Vi kunne ikke se mange meter frem gennem foget, men Baumann kørte til, og bussen bugtede sig frem gennem snemasserne, som om vi kørte på et bølgende hav. Nå, vi møder vel næppe nogen på dette tidlige tidspunkt på dagen og i dette vejr, tænkte jeg. Men hvis vi gør, så — — —

Hjemme i Vestjylland, hvor menneskene ellers ikke er blødsødne af sig, var vist næppe nogen kørt ud med en skolebus i sådan et vejr. Det ville vist også være blevet kendt uforvarsligt. Men her er vi i Sydslesvig, og vi er en lille flok danske, som må prøve på at klare vore pligter indenfor et fremmed lands grænser. Derfor gælder her ikke altid den vurdering, der gælder, hvor man selv er herre i huset. Vi måtte prøve at komme igennem.

Denne morgen var det dog halsløs gerning. Et par kilometer fremme sad sneploven og en stor lastbil og kunne hverken komme frem eller tilbage. Ved flittig brug af skovlen fik vi dog skolebussen med os hjem igen. Men ingen børn kom i skole den dag.

Jo, sydslesvigernes hverdag er hårdere end vores. En dansk sydslesviger er ikke fri på samme måde som vi. Om der end blæser nok så mild en vind fra syd, og det gør der jo, så er denne vind dog en fremmed vind.

Bliver der da ikke fra dansk side gjort noget for de danske sydslesvigere, så de lettere kan udholde at leve inden for en fremmed stats grænser, med hvad det nu fører med sig selv i gode tider?

Det tilkommer vel sydslesvigerne selv at besvare dette spørgsmål. Stærkt mærker man deres taknemmelighed over, at danske hjem tager imod så mange af deres børn i sommerferierne; samt når der kommer nogle her oppe fra derned og er sammen med dem en aften i forsamlingshus eller skole.

Men sydslesvigerne har måttet bære nogle meget tunge byrder, som dansk politik gennem tiderne har sin del af skylden for. Tidligere var det vel mest de danske konger og deres slægtninge, de sønderjyske hertuger, af hvilke de fleste nok oftest tænkte mest på egen personlig magt og egne økonomiske fordele, der styrtede landsdelen ud i de ofte ulykkelige forhold, hvorved de gang på gang har medvirket til at spille de altid på lur liggende tyskere lejligheden i hænde til at arbejde på at udvide deres rige, der vel aldrig bliver stort nok, mod nord.

Lykkeligt for det jævne folk, der jo altid har måttet bære byrderne ved de store fejder, er kongers og hertugers magtkamp et overstået stadium.

Nu er det folket, der styrer landet, og vi kan vel støtte vore landsmænd syd for grænsen, så de kan føle sig mere trygge, end om de stod alene?

Dette spørgsmål kan der vist i en del tilfælde svares bekræftende på. Men når store og skæbnesvangre spørgsmål har foreligget, og afgørende beslutninger har skullet træffes, da har vi

ofte stået mærkeligt vaklende, ligesom kong Chr. II, da han — i Johs. V. Jensens fortælling, hvor han vel må ses som et symbol på danskernes vakkelvorne sind — sejler frem og tilbage på Lillebælt og til sidst vælger at flygte fra besværlighederne, hvilket måske oftest bliver udgangen, når man skal se en sag fra alt for mange sider. Som om de andre ikke nok selv skulle sørge for at varetage egne interesser. Ingen af os glemmer vist nogen sinde den danske statsminister Buhls ord i 1945: Grænsen ligger fast! Det var der vist dengang visse andre, der var meget interesseret i. Men i hvert fald ikke de danske sydslesvigere. En sydslesvigsk smed slog næven ned i sin radio, da disse ord lød, fortælles der, så den radio aldrig kom til at tale mere. Hvor mange mon der ved den lejlighed med smeden stillede om på Tyskland?

Kunne Danmark have handlet anderledes? Ja, vi kunne have fået Slesvig skilt fra Holsten; politisk. For folkeligt er der ikke nogen forbindelse mellem de to landsdele. Ejderen er stadig en grænse.

I dag? . . . I dag tales der meget om et forenet Europa. Hvad siger de danske sydslesvigere til denne tanke? Ja, her deler man sig. Mange af de ældre bærer — trods alle skuffelser — på et håb om genforening med Danmark. Men mange af de yngre anser dette genforeningshåb for ganske urealistisk og har vist mere indstillet sig på Tyskland. Jeg har talt med en del unge i Sydslesvig om disse problemer. Til min sorg måtte jeg konstatere, at mange unge danske sydslesvigere i lighed med tyskerne befinder sig sidst i 1940'erne. De har slet ikke fået de sidste mange års udvikling i verden med. De taler ofte, som om Stalin stadig var diktator i Rusland og, hvis han var i ondt lune i morgen, kunne lade den røde hær trampe ind over Vesteuropa.

Jeg talte en del med en ca. 25-årig dansk sydslesviger. Han kom ikke til vore danske møder og sammenkomster i skolen. Alt dette havde han opgivet. Han havde fuldstændig sat sin lid til et forenet Europa, eller bare en dansk tilslutning til fællesmarkedet. En dag diskuterede vi ret længe. Til sidst kom det frem, at hans indstilling var begrundet i denne indædte kom-

munist- og russerforskrækkelse. Ud fra denne indstilling kunne han forsvarer og omtrent bortforklare enhver udtalelse af vest-tyske politikere om tilbagegivelse af gamle tyske områder øst for Oder-Neisse m.m.

Havde han været tysker, kunne jeg vel have prøvet på at forstå ham. Men han var dansker, og jeg måtte forlade ham i vrede.

Er der ikke nogle solstrålehistorier dernede fra grænselandet? Jovist! Der er sammenholdet mellem de danske dernede, som vi ikke finder det ret mange steder herhjemme i dag, om det overhovedet findes. Når vi arrangerede noget i skolen, så vidste vi, at forældrene kom. Og der behøvedes så vist ikke at bydes på noget stort eller dyrt. Min kone og jeg vil aldrig glemme hele den række af gode aftener, vi havde sammen med den danske forældrereds fra Stabelholm i det korte år, vi var der.

Jo, lyspunkter er der. Men om man kun tager disse med, da bliver billedet fortegnet.

Hvad betyder så den grænse, der er blevet trukket, dels på grund af danske kongers og danske politikeres ofte kortsynede og til tider overforsigtige politik, og dels på grund af Bismarcks og andre tyskeres voldspolitik? Er denne grænse andet end et sted, hvor man må betale told? Jo, den er mere, desværre. En dansk vil altid være en lille smule utryk i et Tyskland. Jeg har tænkt på, om mon lidt af den samme følelse gør sig gældende blandt tyskere nord for grænsen. Vi må have det i tankerne.

Er det urealistisk at tro på, at Sydslesvig en dag kan blive genforenet med Danmark? Kan en sådan genforening ske på selvbestemmelsesrettens grund? Bor der ikke alt for mange tyskere i Sydslesvig i dag?

Ikke let at svare på. Den stærkeste fortyskning, der i tidernes løb er sket i Sydslesvig, er jo nok sket efter 1945, idet de mange flygtninge østfra har fået hjemstavnsret der. Af de godt 300.000, der før 1945 var hjemmehørende i Sydslesvig, tænker jeg vel, at størstedelen er af dansk eller frisisk rod. Hvad flygtningene angår, da tror jeg, at kun en meget lille del af dem er

kommet til Sydslesvig for bevidst at være med i en fortyskningspolitik. Jeg tænker mange af dem ville vælge at bo i landet, enten dette var under Tyskland eller Danmark.

Men de unge danske i Sydslesvig må se at følge med tiden. Vi er — heldigvis — ikke i 1940erne mere. Vi danske må hjælpe dem — og ikke som jeg gå bort i vrede.

Vagn Madsen.

HUSK

JULEFESTEN

AFHOLDES

**ONSDAG DEN 28.
DEC. KL. 19,30**

VI MØDER ALLE

Aarets gang

I år havde vi besluttet ikke at anvende den gamle skole. Derfor måtte vi nøjes med at modtage omkring 70 elever. Men de var der også — så rigeligt.

Ved åbningsmødet, 3. november — hvor jeg talte — var forældrene mødt talrigt op, som de plejer.

Af nye ansigter nævner vi lærerparret Oda og Peter Sauer, der ligesom Find Dueholm var fra Ollerup Lærerskole. Året havde stået i brylluppernes tegn. Grethe Knudsen, der efter nogle års meget dygtigt virke, er blevet gift fru Udsen. — Hun efterfølges af Astrid Hansen, Kellerup. — Kirsten Kristensen, vores særdeles muntre og interesserede håndarbejds- og gymna-

stiklærerinde, er lærerfrue, gift med lærer Vagn Hansen, Seden. — Hendes afløser er Inger Margrethe Sørensen fra Over Kærby.

Arbejdet gik sin gang. Indtil jul. Ja, den tid flyver af sted. Ved det første månedsmøde i december talte amtskonsulent Chr. Pedersen om sin rejse til Israel. Både talen og lysbillederne var med til at gøre aftenen til en oplevelse. Israel blev levendegjort og kom os på nært hold, fordi det var oplevet af fortælleren. — Samme aften var der Luciafest med levende lys. Altså, julen stod for døren. Vor faste julefest for vinterens elever dannede som sædvanlig en smuk afslutning på vinterens første del.

Den 29. december kom gamle elever fra nær og fjern til deres julefest. Og vinteren holdt jo ved med is og sne.

17. januar havde vi møde med højskolelærer Th. Rørdam, Rødding, som taler. Et dygtigt foredrag om Japan.

10. februar tolkede skuespillerinde Ellen Malberg på sin festlige og levende måde viser og sange til eget akkompagnement. Det er, som bliver alt til guld, hvad hun rører ved.

8. marts holdtes vinterens sidste møde. Forstander Mandø, Ry, holdt et udmærket foredrag, nærmest i samfundslære, men på en måde, som greb alle.

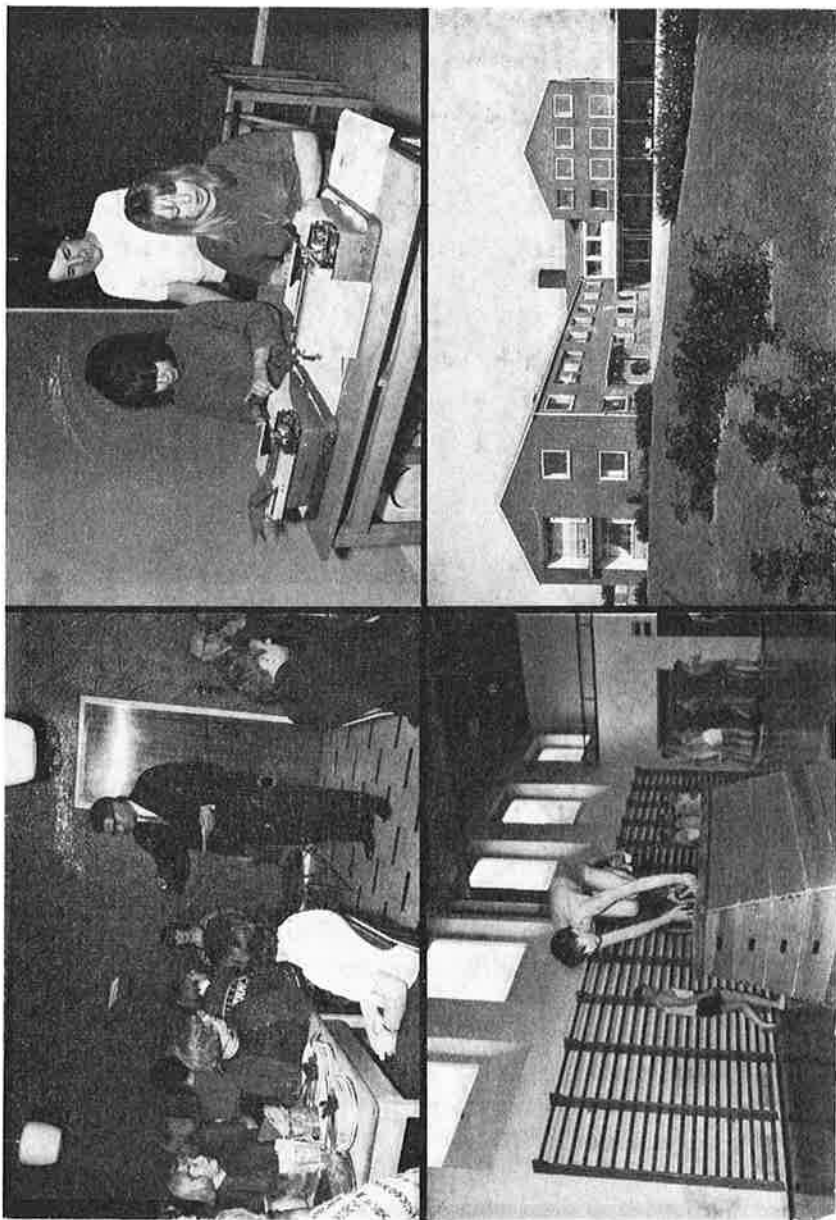
Fastelavnsfesten med alt det behørig, salen pyntet festligt, komedie, dans til midnat, såvel som søndagens forskellige optrin af eleverne gjorde fastelavn til den hyggelige og morsomme fest, vi ikke vil undvære.

Midt i marts fulgte Odenseturen med besøg i Aktiebageriet, Glasværket, Fyns Stifttidende og om aftenen i ???

Det er blevet en af de faste begivenheder, der hører til. For alle festligt og fornøjeligt — for nogle tillige belærende og oplysende, om hvordan moderne teknik er med til at fremskaffe nogle af vore almindelige og daglige fornødenheder.

19. marts oprandt med forældredag, gymnastik, folkedans og opførelse af komedien »En ærgrelse på vandring«.

Afslutning på vinterskolen var den 26. marts. De fleste elever rejste. Men grundet på forholdene fortsatte et lille hold på

13 i tre måneder til 1. juli — sammen med de 12 sommerpiger, der kom til maj. — Det var overgangsholdene, idet skolen fra september blev lagt om til 10 måneders skole. Tiden og udviklingen er sandsynligvis løbet fra de fem måneders sommerskole, desværre.

Efter frivillig aftale fortsatte jeg indtil sommerferien, da skolens nye forstander, Gunnar Kjær tiltrådte.

Elevmødet blev afholdt søndag den 11. juni med god tilslutning. Skolens egne lærere talte og læste op. Mødet varede i år kun en dag, idet den kendte form for overnatning ikke er så brugbar.

Lidt uden for elevforeningens virke kan jeg til sidst nævne, at skolekredsen holdt en smuk afskedsfest den 18. juli for mig og Ingrid Pedersen, der følger med mig som husbestyrerinde.

Vort foreløbige bosted er i Hou pr. Lohals, Langeland. Allerede to dage efter afskedsfesten kørte flyttevognen med vort habengut til Nordlangeland. Tiden i sommer har været travlt optaget med at indrette os som husmandsfolk.

Alle ønskes en glædelig jul og godt nytår.

Karl Hedemann.

Angående skiftet her på skolen skal jeg ikke skrive meget. Det står jo omtalt andet sted i årsskriftet. Vi vil dog gerne takke Hedemann, fordi han på en enestående måde førte os ind i alt det nye her.

Det ville ikke være i pagt med virkeligheden, at vi forsøgte at lade som om, skolen for I gamle elever vil være den samme som før. Sandheden er, det kan aldrig blive for jer som før, selvom vi efter yderste evne vil søge at føre de gode traditioner med ind i vort arbejde. Alligevel ved I, at skolen og vi, der virker her, ikke kan undvære jer. Derfor beder vi jer om at gå med ind i det nye fællesskab på gammel grund. Vi skal gøre alt

for, at I skal kunne føle jer hjemme her og være glade for at komme på skolen. Giv os det håndslag at møde op til julefesten og til elevmødet.

Thomas Nielsen, Esther Torp, Erling Andersen og Astrid Hansen forblev på skolen. De har alle på enestående måde letet os overgangen til denne store opgave. De nye lærerkræfter er: Elisabeth Brummer, Tove Østergaard, Torkild Lund og Vagn Madsen. Disse nye har formået at gå ind i arbejdet med elevflokket, den gamle lærerstab og med os på en fin måde. Vi kan ikke undlade at skrive, at en bedre lærerstab kunne vi ikke få at arbejde sammen med. Enhver af jer vil forstå, at det er en lykke for en skole, når forholdene er således.

Inger Sørensen blev hos sommerpigerne, indtil de rejste. Tak skal du have for din store hjælp, Inger Sørensen! Sommerholdet blev overgangsholdet. Det historiske hold, som Thomas Nielsen sagde ved sommerpigernes afrejse. Det var en svær opgave, der blev stillet jer, men I løste opgaven med bravour. Skolen har alle de elever, den kan rumme, tallet er 76. Holdet af piger og drenge er næsten lige store, det er en fordel med ca. lige mange drenge og piger på en fællesskole. Det nye hold er det, man kalder et *godt* hold trods forskellighederne. Skolen er nu overgået til 10 måneders kursus fra 3. september til 30. juni. Vi tror, det er i pagt med tiden.

Eleverne har dannet elevråd, og det må virkelig siges, at det er et godt råd, der på mange måder virker aktivt for det, skolen vil. Trods dette udmærkede råd er det stadig skolens lærerstab, der styrer skolen, så vi må erkende, at vi kun er undervejs til det fuldbyrdede demokrati! Den daglige bestræbelse, der er på en skole for at dygtiggøre sig, kender I. Men en skole er både arbejde og fest. Vi har således videreført månedsmøderne med elevernes forældre og omegnen. Højskolelærer Finn Brandt Pedersen, Båring Højskole, gav os en god aften ved at indføre os i moderne litteratur. Lørdag den 26. november havde vi en meget stor eftermiddag og aften med skuespillerinde Ingeborg Brams. Om eftermiddagen læste Ingeborg Brams op for eleverne fra Bernstorffsminde og Hjemly efterskoler og for vore

egne. Om aftenen opførte den blændende skuespillerinde »Rejsen til de grønne skygger«. Det blev i begge tilfælde en uforglemmelig oplevelse. Fynske musikanterets strygeorkester bidrog på en god måde med at gøre aftenen festlig for det store publikum. Adventsmødet vil blive afholdt lørdag den 17. december. Skolens dramatikhold under ledelse af Thomas Nielsen opfører »Nøddebo Præstegaard«. Sangkoret under Elisabeth Brummers ledelse og Esther Torps Luciapiger medvirker også, så vi glæder os til en fin aften.

Alle gamle elever, der kan komme til skolens fester, er altid velkomne.

I køkkenet er vi også særdeles godt hjulpet med fire raske piger, hvoraf de tre er tidligere elever her fra skolen. Kirsten Strarup er skolens køkkenchef.

Tiden fra første august til nu er iøvrigt gået med at blive fortrolig med alt det nye. Have og park, og det, der skal passes derude omkring, er i gode hænder hos Jørgen Pedersen, der også er blevet her på skolen. Nu glæder vi os til at se mange af jer i julen. Vi kan ved den lejlighed tale videre om de forskellige forhold, der måske er glemte her.

Vi ønsker alle skolens venner og gamle elever en glædelig jul og et godt nytår.

Hilsen fra vore fire børn, *Kirsten og Gunnar Kjær.*

HUSK

ELEV M Ø D E T 1967

D E N 17. O G 18. J U N I

Musik er liv

Sådan siger Carl Nielsen, og det er rigtigt. Musik er ikke blot en række toner, der spilles i forskellige tempi med pauser og taktinddelinger. Musik er noget levende og flygtigt, som man ikke kan gribe, men som alle kan fatte. Musik kan ikke defineres som noget konkret, for der findes ikke ord, der nøjagtig udtrykker musikkens væsen.

I litteraturen og malekunsten kan man tale om begreber, men i musikken er det ikke muligt. Ofte taler man misvisende om musik i et maleri, farve i musikken og om et malende digt. Et maleri er et element sammensat af farver, perspektiv, skyggevirkninger o.s.v. Kun i forening kan disse komponenter udtrykke noget. Hører man et stykke musik, fremkalder det et vist sjælsindtryk, som et billede ikke formår. Den enkelte tone taler for sig selv og virker i sig selv, for musikken er levende, mens maleriet er dødt.

Det er umuligt at oversætte skriftsprog til musik. Man siger, at toner kan fortælle. Nok kan man høre forskel på høje og dybe toner, men sige, at netop den tone betyder den bestemte ting, er umuligt. Musikken er så mangfoldig. Alligevel har digtere skrevet tekster til musikstykker og gjort det godt. Der kan skrives mange tekster til samme musikstykke og alle forskellige. Modsat har komponister sat melodier til vers og prøvet at skildre et litteraturværk i musik. Det er lige så vanskeligt, for musikken har ikke noget konkret tankeindhold. Musikkens forhold til ordene må være at understrege og belyse ordene, give dem liv, så de talrige muligheder kan udfoldes. Det mærkelige er, at man som regel forestiller sig et eller andet ved at høre et bestemt musikstykke. Så kan man forklare, hvad man ser for sig, føler og tænker, men ikke sige, hvad man hører.

I trangen til at skabe ligger et forsøg på at nå ud over de faste rammer — en stræben mod et højere mål. Gennem kunsten når menneskene til den erkendelse, at kunsten er i stand til

at bringe dem ud af dagligdagen og ind i en anden verden, netop som en gammel dansk komponist har udtrykt: »Musikken har sin største opgave i at lade menneskene for en stakket stund glemme deres egen råhed og de beskæmmende livsvilkår, naturen byder dem«.

Elisabeth Fog Brummer.

Forholdet til og kontakten med vore brugsting

Man hører ofte folk udtale sig om vor vældige indsats i dag indenfor formgivning af vore brugsting. Man er i hvert fald altid enig om, at der gøres mere i dag end nogensinde før. Men er disse påstande nu helt rigtige, hvis man tænker nærmere over disse udtalelser? Det mener jeg afgjort ikke, de er, for mennesker har, tror jeg, altid søgt at gøre deres ting både smukke og hensigtsmæssige. Hvis der tales mere om formgivningen i dag end tidligere, skyldes det nok mere, at vi er ved at miste den personlige kontakt med tingene.

Prøv bare at tænke tilbage til den tid, da det var de håndværksmæssige traditioner, der lå til grund for udformning og fremstilling af tingene. Da havde man et naturligt kendskab til tingenes fremstilling, og var derfor bedre i stand til at bedømme, om en ting var rigtig eller forkert, samt om den var naturligt udformet og af gode materialer.

I dag, hvor dette stadi er overstået og afløst af industrialiseringen, er næsten hele produktionen gledet over på fabrikerne, og ind imellem producent og forbruger har man yderligere skudt flere mellemhandlere. Vi går ikke længere til snedkeren, skomageren og skrædderen for at bestille vore ting »efter mål«. Vi bestemmer altså ikke selv tingenes udseende, mål og materialer. Vi køber tingene »færdigsyede«, sådan som fabrikanten nu synes, de skal se ud, og vi aner såmænd mange gange ikke, hvad de er lavet af — for hvem kan bedømme kunststoffer og imitationer.

Hvis vi ikke helt skal miste kontakten med de ting, der omgiver os — og dermed glæden ved at eje dem — må vi vide noget mere om dem, således at vi bliver i stand til at vurdere kvaliteten, når vi ser tingene, og sige nej til det dårlige og forlorne.

Når dette er skrevet, er det for at pege på, at selv om det er nemt at fremstille alle vore brugsting på fabrikker, mister vi det væsentligste, fordi tingene bliver os for upersonlige. Derfor er det glædeligt, at fag som sløjd, vævning, keramik o.s.v. finder flere og flere udøvere. Disse gamle fag bringer os igen i kontakt med tingene, man oplever glæden ved at fremstille ting med sine egne hænder hjælp. Prøv f.eks. at tage et stykke træ i hånden, mærk så denne fornemmelse af »stof«. Lad øjnene følge årens linier og lad så fantasien spille op.

Men før du starter, må du huske:

*Hvis du frygter for besvær,
kan du li'så godt la' være,
hvis du uden vaklen vil,
er der næsten vundet spil.*

God arbejdslyst!

Hermed de bedste ønsker for julen og det nye år.

Thorkil Lund.

En katastrofe

Novellen står i Jørgen Niensens bog »Figurer i et landskab«, der udkom i 1944.

Jørgen Nielsen er født 1902 og døde 1945.

Han var meget psykologisk optaget.

To fakta, der tilsammen bestemmer menneskers indstilling, — arv og miljø! Psykologisk set kan man bedst ændre miljøet, men arven kan ikke ændres.

Han er selv vokset under små kår og brudt ud af dette miljø, man kunne derfor godt tænke sig, at denne historie er en oplevelse, han selv har haft som barn.

I novellen fortælles der om en dreng, Anders, 10 år gammel, der skal ud som tjenestdreng på en gård. Det var før den første verdenskrig, hvor dette var en nødvendighed for enhver dreng af almindeligt borgerligt miljø.

Anders vidste ikke meget om gode og dårlige tider, derimod troede han fuldt og fast, at livet var retfærdigt indrettet, og hvis man altid gjorde det rette, så indtraf belønningen automatisk. Dette havde han fra de bedste kilder fra skole og hjem.

Det rette var at arbejde meget og samvittighedsfuldt — og så at spare.

Arbejdet var strengt, og samtidig med det skulle han passe sin skolegang tre gange om ugen.

Hver aften undrede han sig over, at han havde holdt dagen ud. Var det spildte kræfter? På ingen måde, verden var retfærdig. Nej, han tænkte ikke på sin strenge plads som en byrde, man lagde på ham, men som en vej til udmærkelse, til sejr, som en begyndelse til at komme frem i verden.

Men der var alle de skær!

En gang om ugen købte han kiks til sin mor. Hun var syg, og han ville gerne glæde hende med det. Men den dag var aldrig som de andre, daglønnen var på forhånd brugt, og så var der ikke den samme glæde og tilfredshed ved arbejdet. Ikke

engang det, at han købte kiks til sin mor, kunne få ham til at føle glæde, men det var noget, han gjorde som en pligt.

Det var en kiks-dag. En solløs dag i det tidlige forår. Anders var sendt ud at pløje om eftermiddagen.

Han var ikke sit plovspand voksen, det var let at se, han var alt for lille. Han tog sig ikke ud som den mandige plovkusk, han selv mente at være.

Blæsten tog i ham, og han hoppede forfjamsket rundt og pløjede.

Dagens løn var opbrugt, før dagen var forbi, dermed var tilværelsen bitter glædesløs trældom.

I dag havde han det bare svært.

Og så skete det frygtelige, at pisen faldt fra ham, ind under ploven og knækkede.

Det var til og med den nye kørepisk, han havde taget med, da den anden ikke var til at finde.

Han var klar over, at han selv skulle betale pisen. Husbonden ville ikke skænde, pisen skulle bare erstattes med penge.

Flere dages sparsommelighed forødt på et øjeblik.

En dag spildt, det kunne bæres, men en lang række dage. — Han gav op, han gav al sin fremtid op. Han dueede ikke, det mærkede han tydeligt, han var en usling.

At man måske en dag kunne få mod på ny, det faldt ham ikke ind.

Og da han længe havde følt sig ganske knust, listede en dumme sød tanke over ham. Han ejede lige ved 7 kr., en lille formue, opsparet gennem pinagtige måneder.

Efter fyraften gik han til købmanden og købte cigaretter og lidt bolcher. Han kunne ikke lade være, han sank ned i det som kviksand. Han måtte ha' lidt nydelse, han var så udpint. Men sådan tænkte han det ikke, det var ikke et fornuftsrationnement.

På hjemvejen traf han nogle kammerater, han var flot — gav ud, og det viste sig, at hvad han gjorde i fortvivelse og syg af selvforagt, det imponerede dem. Det var en underlig erfaring.

Da han om aftenen var kommet i seng og lå og spiste sine bolcher, nagedes han stadig af ulægeligt nederlag. Hvad havde han ikke forødt, først piskeskaft og dernæst flere penge til bolcher. Jo, han var en skidt karakter. Der var ingen tvivl i ham om det, og det gjorde ulideligt ondt. Og for at hjælpe på smerterne, borede han sig ligesom dybere ned i sødmen, som var ved hånden: Bolcherne og selvopgivelsen.

Han opdagede den farlige sødme i at give op. Bare lade det hele gå, som det bedst kunne — man duede jo ikke.

Novellen slutter med: Kun en stemning, men den gik dybt, den satte spor. Der er ikke andet til end stemninger.

Katastrofen kan være den, at pisken knækkede — men mest den, at han mistede troen på sig selv. Den farlige sødme i at give op, bare lade det hele gå, som det bedst kunne.

Men stadig er det de sidste to linier, der har betydning i historien. — Det vil sige, at stemninger har så megen betydning for livet, at de kan bestemme, hvordan det skal forme sig for os.

En rigtig glædelig jul og et godt nytår ønskes til alle fra
Tove Østergård.

Elevmødet den 17. og 18. juni 1967

Lørdag:

- Kl. 15,00 Vi samles ved kaffebord. Derefter foredrag.
Vi slutter eftermiddagen med gymnastikopvisning.
Kl. 18,30 Aftenspisning.
Kl. 19,30 Underholdning (skuespil) — derefter dans.

Søndag:

- Morgenmad.
Kl. 10,00 Elevforeningens generalforsamling. — Foredrag.
Kl. 12,00 Middag. — Frit samvær.
Vi slutter af ved kaffebordet søndag eftermiddag.
Betaling for deltagelse i hele mødet og alle måltider 20 kr.

Klip her og send det i en kuvert

Til Ringe efterskole

Undertegnede indmelder sig herved som deltager i elevmødet den 2. og 3. september. — Jeg ønsker at deltage i følgende måltider:

- Lørdag aften
- Søndag morgen
- Søndag middag
- Overnatning

Sæt kryds ved de måltider, du ønsker at deltage i.

.....
Navn

10 år efter

Kære kammerater!

Efter opholdet på Ringe Efterskole var jeg hjemme det første halve år, derefter kom jeg ud at tjene og har haft nogle forskellige pladser. I maj 1964 blev jeg soldat på C.F.-kasernen i Sanholdt. Efter militærtjenesten havde jeg igen plads ved landbruget.

Den 3. november 1965 tog jeg et 9 måneders landbrugsskoleophold på Dalum Landbrugsskole, sidst på sommeren havde vi en meget interessant 8 dages studietur til England.

Efter opholdet på Dalum kom jeg til Hindsholm, hvor jeg fik plads på en maskinstation. Til marts 1966 tog jeg plads som fodermester, hvor jeg er endnu.

Så vil jeg blot tilføje, at jeg blev gift i maj.

Hermed sender jeg de bedste hilsener og ønsket om en rigtig glædelig jul og et godt nytår til forstander, lærere og kammerater fra vinteren 1956-57.

Jens Andersen, Egensø pr. Martofte.

Kauslunde, d. 17/11 66.

Kære gamle kammerater!

Efter endt skoleophold på Ringe Efterskole var jeg hjemme hos mine forældre i 1/2 år. Så kom jeg på handelsdagsskole i Odense, hvorfra jeg fik min eksamen sommeren 1959.

Derefter fik jeg en læreplads hos et en gros firma for el-artikler. Der var jeg i 3 år, så var jeg udlært.

Så blev jeg gift og vi boede i Egtved i 2 1/2 år. Nu bor vi i Kauslunde på Fyn. Jeg har et brødudsalg at passe, min mand er bagersvend i Middelfart. Vi har 2 børn, Jan 3 3/4 år og Helle 1 år.

Hermed sender jeg de bedste hilsener og ønsker om en glædelig jul og et godt nytår til alle lærere og elever fra sommeren 1957.

Annelise Boesen, f. Nørreskov, Brødudsalget,
Kauslunde st.

Fåborg, d. 12/11 66.

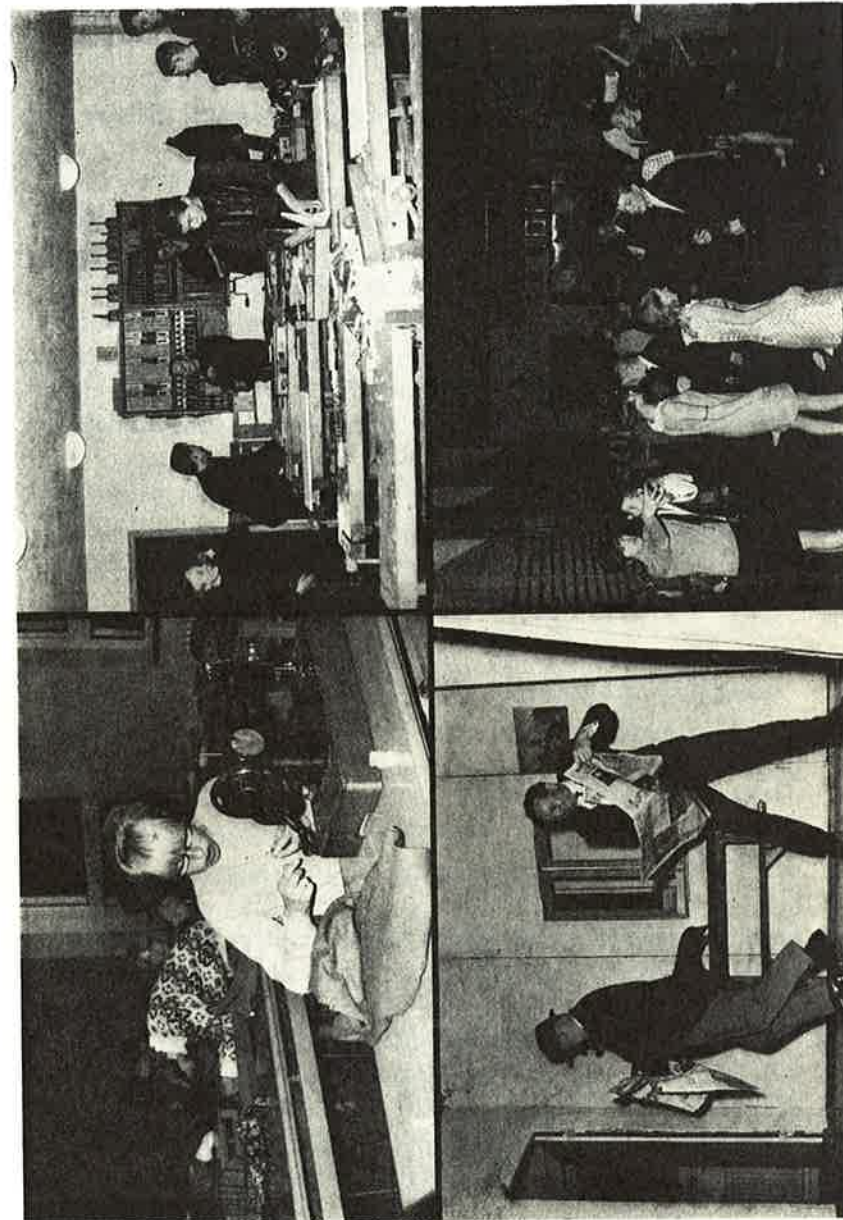
Kære gamle elever!

Ja, så er det 10 år siden, vi var på Ringe Efterskole.

Efter at jeg havde været på skolen, rejste jeg tilbage til min gamle plads som karl, der var jeg i to år, derefter havde jeg et par pladser ved Svendborg. Derefter blev jeg indkaldt som soldat til Jyske Telegrafregiment i Århus, hvor jeg lå i 16 måneder. Det var 16 lange måneder, men det er en tid, man ikke glemmer. Efter at jeg havde aftjent min værnepligt, vendte jeg tilbage til landbruget igen. Jeg fik en plads på Fåborg-egnen. Efter et halvt år som karl tog jeg på Odder Højskole. Efter højskoleopholdet rejste jeg til England i et halvt år på udveksling.

Jeg arbejdede på en gård derovre. Det var i S. Wales, ca. 100 km nord for Cardiff. Det var meget interessant at prøve at arbejde under fremmede forhold og se, hvordan de driver landbrug. Deres landbrug adskiller sig jo noget fra det herhjemme. Det er jo mest får og fedekvæg, særlig i de egne, hvor jeg var, men der er jo også meget højland, som ikke kunne dyrkes af den grund, at der var bjerge. Bygningerne på gården var ca. 600 år gamle, der var stengulv i stuerne og stentrappe oven på. Men det var en oplevelse, der var værd at tage med, og når man har arbejdet i et fremmed land, kan man se, hvor godt vi har det herhjemme.

Efter at have været i England, gik jeg en del på løsarbejde et års tid herhjemme omkring. Jeg arbejdede bl.a. på en minkfarm i en kortere tid. Derefter var jeg på Korinth Landbrugsskole i 6 måneder, siden har jeg så været fodermester, bl.a. et årovre ved Kolding, og i øjeblikket er jeg henne på Sollerup ved Korinth, og der skal jeg være det næste år.

Jeg vil slutte med at ønske gamle elever og lærere fra vinteren 1956-57 på Ringe Efterskole en glædelig jul og et godt nytår.

Kurt Enemærke, Assensvej, Fåborg.

Åbenrå, d. 20/11 66.

Ja, så gik et ti-år, og oplevelserne har været store og mange. Efter skoleopholdet har jeg haft 2 pladser i huset, derefter kom jeg på Stenstrup Central, hvor jeg var til den blev automatiseret i sommeren 1965, derefter rejste jeg til Åbenrå, hvor jeg var i en købmandsforretning, indtil jeg et halvt år efter blev gift. Vores lille pige på 3 måneder og eget hus nødvendiggør, at jeg er hjemmearbejdende husmor.

Skulle nogen komme forbi, er de velkomne til at besøge os.
Venlig hilsen

Inge Henriksen, f. Jensen, Korpedam 4, Åbenrå.

Kære kammerater vinteren 1956-57!

Nu vil jeg i korte træk fortælle, hvad jeg har oplevet. Da jeg holdt op på skolen, kom jeg på central. Der var jeg i 6 år på den samme central i min hjemby Vantinge. Jeg boede hjemme hos mine forældre.

Jeg prøvede at være i huset 2 gange, men kunne ikke tåle det. Først fik jeg dårlige arme og senere dårlig ryg, så derfor blev jeg på centralen. Så blev jeg forlovet med en tømrer, og for 4 år siden blev vi gift. Vi har bygget et hus i Vantinge. Det hedder »Hyggebo«, og hvis nogen af jer skulle komme igennem, er I velkomne til at kikke ind til os.

Vi har fået en datter, hun hedder Gitte og er 3 år.

Jeg vil ønske alle gamle og nuværende elever en rigtig glædelig jul og et godt nytår, og samtidig en hilsen til alle gamle lærere og lærerinder fra vinteren 1956-57.

*Chonny Kristensen, f. Nielsen, »Hyggebo«, Vantinge
pr. Ringe.*

Ejby, d. 16/11 66.

Kære kammerater!

Ja, som tiden den dog går. Nu er det så blevet vores tur til at skrive til elevskriftet om, hvad vi har fået årene til at gå med.

Efter opholdet på skolen kom jeg i en manufakturforretning i Odense, hvor jeg arbejdede på lageret. Men efter tre års forløb fik jeg lyst til at få en kontorplads, og blev så ansat i et tobaksfirma i Odense. Det var et meget interessant og afvekslende job, da jeg det meste af tiden passede firmaets telefon og omstillingsbord. Man talte jo med mange mennesker hver dag, så arbejdet blev aldrig ensformigt. I mellemtiden var jeg blevet gift og kom til at bo i Ejby på Vestfyn, men jeg beholdt alligevel jobbet i Odense, indtil vi for 1½ år siden fik en lille søn. Selv om jeg var glad for arbejdet på kontoret, kunne det alligevel ikke måle sig med den glæde det var, at passe sådan et lille barn, så jeg blev hjemme og passede ham det næste 1½ år, samtidig med at jeg i ledige stunder hjalp min mand i gartneriet.

Men nu er jeg atter begyndt at arbejde, denne gang i en ret selvstændig stilling på et godskontor her i nærheden. Det er i store træk, hvad jeg har oplevet. Jeg har ikke rejst meget, det har der ikke været lejlighed til endnu, men det kommer måske senere.

Nu vil jeg slutte min beretning, og med håbet om, at I alle har det godt, vil jeg sende jer alle fra sommeren 1957 de bedste hilsener med ønsket om en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

*Gerda Lind, (før Rasmussen, Grønnegyden, Stige),
nu: Østergade 8, Ejby, Fyn.*

Ballerup, d. 16/11 66.

Kære kammerater!

Ja, så er det vores tur til at skrive om, hvad vi har oplevet i de 10 år, som er gået, siden vi begyndte på 5 dejlige måneder.

Jeg har da oplevet en smule, men udlandet, eller det helt store, har jeg ikke oplevet.

Efter mit ophold på skolen kom jeg i huset hos vor dyrlæge hjemme i Stenstrup, men det varede kun 1/2 år, der var alt for stille. Jeg fik så plads på Efterskolen som køkkenpige, og hvor havde vi det dejligt sammen. Jeg var der i 1 1/2 år, derefter søgte jeg plads hos en direktør i Gentoft, her var jeg i 2 år, mens jeg var der, lærte jeg en maskinarbejder fra Ballerup at kende. Mens han var soldat, tog jeg en tur til Bornholm, hvor jeg arbejdede med alt muligt på et sommerpensionat, men kun for sommeren.

Jeg kom så tilbage til min gamle plads i Gentoft, men denne gang kun for godt 1 års tid. I mellemtiden var Jørgen og jeg blevet forlovet, og jeg ville da gerne have et arbejde i Ballerup. Jeg fik et godt job i en bagerforretning. Til oktober 1963 købte vi et hus, og blev gift midt i oktober. Jeg beholdt mit arbejde i forretningen. I februar 1965 fik vi så vores søn, Holger, og siden har jeg gået hjemme og passet hus, mand og barn. Jeg har dog haft et par dage om ugen hos bageren de sidste 3-4 måneder. — Kommer jeres vej forbi her, så kik ind.

Hilsen til alle fra vinteren 1956-57, særlig hilsen til Hede-
mann og Ingrid.

Mange hilsener fra

Aase Jørgensen, f. Johansen, Søndervej 32, Ballerup.

Værløse, d. 15/11 66.

Først tak, fordi jeg har fået lov at give mit bidrag om de 10 år, der er gået. Måske husker forstander Kjær, hvem jeg er. Jeg gik i Ø. Skerninge skole, hvor De på et tidspunkt var vikar.

Jeg forlod Ringe efter en dejlig lærerig vinter. Så blev jeg pige i huset, bl.a. hos tidligere forstander Damgaard Nielsen, Ryslinge Højskole. Det var et år med højskolelivet på nært hold. Derfra rejste jeg til Odense på syge- og plejehjemmet »Østerbæk«, et nyt hjem med gode forhold både for personale og beboere. Efter et års forløb rejste jeg hjem til mine forældre og hjalp dem, både som pige og karl. November 1960 rejste jeg til Gentoft Amts- og Bys Sygehus for at få et kursus som

sygehjælper; da det var vel overstået, var jeg heldig at få en moderne lejlighed i Tåstrup for ugifte og begyndte så samtidig på Glostrup sygehus på neurokirurgisk afdeling, hvor 3 år gik, hvor jeg har lært og set meget. Derefter 3/4 år på almen kirurgisk afdeling som nattevagt hver anden uge, da jeg i mellemtiden var blevet gift (sommeren 1963), var det jo rart med deltidsbeskæftigelse. I sommeren 1964 fik vi en dejlig dreng, som hedder Steffen.

Foråret 1965 flyttede vi ind i vores eget hus i Ll. Værløse, hvor vi har fået os et dejligt hjem. Jeg har stadig arbejde hver anden uge om natten, nu i Ballerup på syge- og aldersoms-hjemmet.

Min mands arbejde er i en møbelforretning i København.

I sommer havde vi den store oplevelse at komme til Italien på ferie, men underligt og frygteligt er det at tænke på, hvor man har gået for få måneder siden, nu er ramt af de store vandmasser, som har ødelagt meget.

Til slut ønskes alle en rigtig glædelig jul.

I er altid velkomne til Ll. Værløse.

*Kirsten Marie Juul Steomann, f. Petersen,
Birkedalshusene 26, Ll. Værløse.*

Rørvig, d. 16/11 66.

Kære alle!

Her er lidt om, hvad jeg har oplevet i de forløbne år.

Først var jeg i et par år i den gartnerforretning i Rørvig, hvor jeg også havde været, inden jeg tog på skole. Derefter var jeg i huset 1/2 år hos en tømmer; men så blev min mor syg, og derfor tog jeg hjem i 1 1/2 år.

Da min mor derefter havde det bedre, tog jeg plads på en restaurant i nærheden af Nykøbing Sj. Da der var både pensionat, restaurant og dinér transportable, var der altid nok at gøre, så det var en travl tid de 1 1/2 år, jeg var der; men jeg fik lært en masse om madlavning og især om »det kolde bord«, da det for det meste var min afdeling.

Så er jeg nået til sommeren 1963. Da var jeg igen hos gartneren i Rørvig, indtil jeg i slutningen af august fik en lille pige, hun hedder Ghita. Derefter var jeg hjemme om vinteren.

I marts 1964 begynte jeg som vikar på centralen her i Rørvig; det er et arbejde, jeg er vældig glad for, og der er jeg endnu.

Således er de 10 år gået for mig. Jeg glæder mig til at læse om, hvad I andre har oplevet, siden vi forlod skolen.

Til slut en hilsen til Hedemann, lærere, lærerinder og kammerater fra vinteren 1956-57 med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Annelise Petersen, »Paradisgården«, Rørvig, Sjælland.

Varde, d. 16/11 66.

Kære alle fra sommeren 1957!

Efter skoleopholdet har jeg haft plads i huset hjemme på Langeland, samt været på »Skårup Husholdningsskole«.

Derefter gik turen til Varde, hvor jeg nu er gift og bor, min mand er ekspedient. Vi har to børn, Johnny på 4 og Benedikte på 3 år. Det er nu herligt med sådan et par størrelser.

For tre år siden fik vi bygget hus. Vi er meget glade for at bo her ved Vestkysten.

Til slut vil jeg ønske alle på Ringe Efterskole samt alle I gamle piger, som stadig får årbogen, en rigtig glædelig jul samt et godt og lykkebringende nytår.

Skulle nogen komme til Varde, er min adresse:

Conni Lorenzen f. Strauter, Nibevej 2, Varde.

Ringe, d. 14/11 66.

Kære kammerater fra vinteren 1956-57!

Ja, så er 10 år gået, siden vi gik på Ringe Efterskole. Man forstår det næppe, at det er så længe siden, men tiden iler; og her er der sket meget både ude i verden og herhjemme.

Efter opholdet på Ringe Efterskole kom jeg på, hvad der dengang hed Midtfyns Præliminærskole. Der er nu blevet bygget en ny omtrent lige overfor Ringe Efterskole. — Da jeg havde taget min eksamen, kom jeg i lære på Th. Jensens Maskinfabrik her i Ringe. — Efter endt læretid blev jeg den 2. maj sidste år indkaldt til militærtjeneste. Jeg var først rekrut 3 måneder i Varde, derefter kom jeg 4 måneder på skole i København, og de sidste 7 måneder gjorde jeg tjeneste i Fredericia. Jeg må lige tilføje, at jeg var indkaldt til Hærens Tekniske Korps, og at jeg arbejdede på et våbenværksted de sidste syv måneder, så jeg gik og havde det godt.

Efter at jeg var blevet hjemsendt til juli, begyndte jeg at arbejde som svend på det maskinværksted, hvor jeg blev udlært, og der er jeg stadig.

Til slut de venligste hilsener til alle lærere og elever fra vinteren 1956-57 med ønsket om en god jul samt et glædeligt nytår.

Ole Nielsen, Vinkelvej 12, Ringe.

Fredericia, d. 15/11 66.

Kære gamle venner og lærere fra 1956!

Ja, nu er det 10 år siden, vi var på Ringe Efterskole, er det nu til at forstå? Og alligevel er der sket en masse i de 10 år for de fleste af os. Mange af os er blevet gift og har fået børn. Men nu vil jeg fortælle jer, hvad jeg i store hovedtræk har oplevet. Da jeg kom fra Ringe, tog jeg til England 1 år for at lære sproget og havde en vidunderlig tid der. Så kom jeg hjem og tog noget løst arbejde rundt omkring for at tjene nogle penge. Derefter tog jeg 1 år til Tyskland, rettere sagt til Berlin, hvor jeg også havde en dejlig tid på et hunde-hotel, og det var en sand fornøjelse at arbejde med de mange hunde. Vi havde sommetider 25-30 stykker ad gangen. Da jeg nu havde lært de to sprog, men min eventyrlyst endnu ikke var slut, og for at gøre brug af sprogene, tog jeg ud at sejle med m/s »Parkeston«, som gik Esbjerg-Newcastle, og der traf jeg min mand, Flemming. Vi blev gift i 1963, og vi har verdens dejligste pige (enhver so synes bedst om sine grise), Anni, som er 2 år.

Jeg arbejder nu som halvdags sekretær for en læge. Det var i korte træk min livshistorie over ti år. Et er kun at tilføje, nemlig at vi lige har købt et nyt hus i Erritsø, som vi glæder os meget til at flytte ind i til 1. januar.

En kærlig hilsen sendes til alle fra 1956, særlig til Karen, Christa, Bente og Kirsten. Hvis nogen er interesseret, er I velkomne til at komme eller skrive, så vi kan genopleve lidt af tiden fra 1956.

Kirsten Mølgaard, f. Friis, Prinsensgade 29, Fredericia.

Slagelse, d. 14/11 66.

Da jeg kom fra skolen, var jeg et år i huset, så kom jeg i bagerlære og blev udlært på 4 år. Men da jeg skulle til at søge arbejde som bager, kunne jeg ikke få noget arbejde, fordi jeg var en pige. De troede jo ikke, en pige kunne bære på tunge ting. Så tog jeg på en fabrik, og der var jeg i et år. Og nu er jeg blevet gift, og det har jeg været i 3 år. Vi har en pige på 2 år. Det var alt, hvad jeg har at skrive om.

Jeg bor i Slagelse.

En hilsen fra

Inge Christensen, f. Arnsted, Slotsgade 34, Slagelse.

Norge, Ås, d. 15/11 66.

Kære gamle kammerater!

Det kom som et chok, at det er 10 år siden, vi gik på Ringe Efterskole. Vi har vel nu alle fundet en hylde og helst den rette. — Jeg skulle fortælle lidt om, hvordan det gik mig. Da vi var på Ringe, havde jeg været lidt i lære som gartner, men uden kontrakt endnu, så det var ikke helt bestemt, om jeg ville være det. Gartner er jeg. Var først i drivhusgartneri i Hillerød og boede hjemme. Man skal jo skifte læreplads og prøve forskellige linier. Min drøm var så at komme i en planteskole. Det blev i Holbæk hos Erl. Nielsen, hvor jeg lærte en masse. Der var jeg vel to år og ville så på gartnerskole. Søgte på Beder syd for Århus og begyndte efteråret 1960. Igen en herlig og lærerig vinter på skole. Da vi var færdige, ville jeg gerne til udlandet. Jeg havde endnu 1/2 års læretid i Holbæk. Efteråret 1961 søgte jeg i England, Holland og Norge, men fik ingenting, bare lovning fra Norge til foråret. — En dag i februar ringede mor, at der var brev fra Norge om ledig plads, hvis jeg stadig var interesseret.

Den 3. april 1962 satte jeg for første gang benene på norsk jord. Det var vældig spændende. Jeg troede ikke, det ville være vanskeligt med sproget, men jeg forstod næsten ingenting og blev heller ikke forstået. Jeg kom dog på det rigtige tog til Ås, som ligger ca. 30 km syd for Oslo. Blev hentet på stationen og vist til rette på et lille værelse. Den første uge var lidt vanskelig, men siden er det gået godt. Jeg er på samme plads i planteskolen ved Norges Landbrukshøjskole.

Min mand, som jeg traf efter 1/2 år her, var færdig med at studere foråret 1965, og nu giftede vi os 7. august 1965. Han er havebrugskandidat og har fået plads her på et institut. Vi stortrives begge to. Der er bare een ting, som bliver dårligere og dårligere, og det er mit dansk, som jeg ikke kan stave rigtig mere. Undskyld det.

Håber ellers at alle har det godt, både lærere og gamle kammerater.

En masse hilsener fra

Karen Lis Hildrum, f. Meldgaard,
adr.: K. L. Hildrum, Boks 69, Vollebekk, Norge.

Jægerspris, d. 22/11 66.

Kære kammerater fra 1956-57!

Ja, der er sikkert mange, der tænker det samme som jeg: Er det virkelig ti år siden, vi var på Ringe Efterskole? Men ved nærmere eftertanke, viser det sig, at det er rigtig nok, så jeg vil prøve at fortælle lidt om, hvad jeg har fået den tid til at gå med.

Det første år var jeg hjemme hos mine forældre ved landbruget, men fandt ud af, at det ikke var noget for mig. Så jeg valgte at blive mekaniker, men det var ikke så ligetil at få en læreplads. Jeg måtte vente i 1 1/2 år. I den tid havde jeg et par forskellige pladser i Sønderjylland.

I oktober 1959 kom jeg så i lære hjemme i Hellevad. Det var lang tid at se frem til, og en væsentlig ulempe var, at lønnen var meget lille, men tiden gik, og i januar 1964 var jeg udlært. Tre dage efter at læretiden var overstået, gik jeg ind gennem vagten på Varde kaserne for at være »kriger« i 16 måneder. Jeg var indkaldt til Hærens Tekniske Korps, hvilket betød, at jeg kom til at arbejde på værkstedet, dog ikke lige med det samme.

I Varde var jeg i 3 måneder, og kom i den tid igennem det meste af det, man som rekrut skal igennem. Da rekruttiden var overstået, kom jeg på sergentskole i København, men der var jeg kun i 2 måneder, så blev jeg »sorteret fra«, hvilket passede mig udmærket, da militæret ikke interesserede mig synderligt. De resterende 11 måneder af tjenestetiden var jeg i Århus. I maj sidste år var det hele overstået, og jeg tog arbejde på et værksted i Århus. Der var jeg til november, så rejste jeg til Fyn igen

for at komme på skole. Jeg havde indmeldt mig på Båring Højskole, og der havde jeg en dejlig vinter, der blev afsluttet med en udflugt til Holland.

Efter højskoleopholdet fik jeg arbejde i Frederikssund og kom til at bo i Jægerspris, og her bor jeg altså for tiden, og bliver nok boende et stykke tid endnu, da jeg har godt arbejde og et godt sted at bo. Jeg er hverken forlovet eller gift endnu.

Til slut ønskes alle lærere og elever fra 1956-57 en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Venlig hilsen

Vagn B. Sørensen, Hasselvej 5, Jægerspris.

Refsvindinge, nov. 66.

Kære kammerater fra vinteren 1956-57!

Efter skoleopholdet fik jeg plads på en gård i Oure på Sydfyn. Efter et halvt års tid rejste jeg til Vejstrup og senere til en proprietærgård i Skårup.

I 1959 blev jeg indkaldt til at aftjene min værnepligt ved 6. regiment i Odense. Det varede dog kun så kort, efter at jeg kom ud for et trafikuheld, måtte jeg ligge på hospitalet i 6 måneder. Derfra blev jeg hjemsendt, kom på session igen, men blev kasseret. Jeg rejste da tilbage til min gamle plads i Skårup og var der et års tid.

Så fik jeg plads på Brændeskov Frugtplantager ved Svendborg. Efter at have været der i 4 år rejste jeg her til Refsvindinge, hvor jeg også arbejder i frugtplantage.

I 1964 blev jeg gift, og vi har en lille pige på 1½ år, som hedder Lone, hun er vores lille solstråle.

Jeg har haft mange gode sommerferier, foruden at jeg har set det meste af Danmark, har jeg været i Tyskland, Holland og Belgien.

Hvis nogen af jer skulle komme vor dør forbi, er I velkomne til at besøge os.

Jeg vil til slut ønske kammerater, lærere og lærerinder fra vinteren 1956-57 en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Thorkild Feldingbjerg Nielsen, »Eskemosehus«, Refsvindinge, Fyn.

En hilsen til sommerpigerne 1957.

10 år er snart gået, siden vi forlod Ringe Efterskole. Jeg rejste videre på skole til Holsatia, nu hedder det Edtmund Højskolen. Der var jeg en vinter og kom derefter ind på Vanførehjemmet og skulle lære et eller andet. Det blev så med skind, så jeg sad i 4 år og syede tasker, punge o.lign.. Jeg er jo spastiker. Der inde lærte jeg min mand at kende. Han er maler og har haft børnelammelse. Han maler med venstre hånd, klarer sig godt. Han fik da bronzemedalje, da han var udlært. Vi har været gift i 5 år og har 2 drenge, Kim 4 år og Lars 2 år. Vi bor i Grenå, har en dejlig ny og moderne lejlighed, så det kan ikke være bedre. Og Grenå er jo en dejlig by; vi kunne ikke tænke os at bo andre steder, og når vi kan lide at være lystfiskere i vores fritid, er det jo det helt rigtige sted at være.

En hilsen sendes til Hedemann, Ingrid og lærer Nielsen samt alle sommerpigerne 1957 fra

Birthe Elisabeth Kallesø, f. Madsen, Fuglevænget 27, st., tv., Grenå.

Fåborg, d. 16/11 66.

Kære lærere og kammerater fra vinteren 1956-57!

Tænk, der er allerede gået 10 år siden den dejlige tid på Ringe Efterskole. Det er utroligt, hvor tiden er blevet af, men sådan føler vi det vist alle. Jeg har mange gange tænkt, hvordan mon den og den har det. Man mister jo desværre forbindelsen med hinanden.

Her er lidt i korte træk, hvordan det er gået mig. Kort efter at jeg kom hjem fra skolen, kom jeg i lære i en viktualieforret-

ning her i Fåborg. Da jeg havde taget handelsmedhjælper-eksamen og udstået min læretid, rejste jeg så til Svendborg, hvor jeg var godt 1 år i en større slagterforretning.

Derefter gik turen tilbage til Fåborg, hvor min forlovede arbejdede. Vi havde fået en lejlighed og blev gift. Vi har nu været gift i godt 4 $\frac{1}{2}$ år og har en herlig dreng på 3 år, som jeg går hjemme og passer og har det rart sammen med.

Jeg sender de bedste hilsener til jer alle med ønsket om en god jul og et godt nytår, og skulle nogen af jer komme en tur forbi, er I hjertelig velkomne til at besøge os.

Rosa Pedersen, f. Nielsen, Fruens Løkke 16, Fåborg.

Kære lærere og gamle kammerater!

Ja, i år vil årsskriftet blive særlig spændende at modtage. Hvad mon der er blevet af alle pigerne fra sommeren 1956, den sommer, hvor de fleste af os fik det første skub ud i livet.

Nu vil jeg prøve at fortælle lidt om, hvad jeg har oplevet, men ih, en masse der er sket. Først var jeg en tid hjemme og hjælpe mine forældre i huset og forretningen, men skulle så ud at se lidt på verden. Det blev til Svendborg på missionshotellet i køkkenet, hvor jeg skulle lære madlavning. Det var en dejlig sommer. Vinteren tilbragte jeg som stuepige hos vinhandler Andersen i Odense, derefter var jeg blevet 18 år og kunne begynde som barneplejeelev, hvilket jeg gennem længere tid havde været skrevet op til på spædbørnehjemmet Ostruplund. Der var jeg så i 2 år; det var kun 2 km hjemmefra, hvilket jo også betyder en del, når man er elev.

Fra barneplejeskolen blev jeg så sendt til Amager i børnehaven, hvor jeg var om dagen og gik i skole om aftenen. Den sidste vinter jeg gik på skole i København, tog jeg arbejde på en fabrik for at tjene lidt penge. Efter veloverstået skolegang blev jeg sendt til Kjellerup Sygehus i Jylland, hvor jeg fik det sidste halve år af uddannelsen.

De sidste 2 $\frac{1}{2}$ år har jeg været på Odense vuggestue, hvor vi har nogle mægtig søde og sjove børn. Jeg bor hjemme hos mine

forældre og kører så på arbejde hver dag. Det er rart at bo hjemme.

I ferien har jeg været i Schweiz, Italien og på Bornholm. Der var næsten smukkeste på Bornholm.

Ind imellem har jeg truffet en ven, som hedder Bjarne. Han er elektriker og helt rigtig kan I tro. Bjarne og jeg har lige købt et dejligt bondehus på 145 m² og 2 $\frac{1}{2}$ td. land skov. Bjarne er ved at gøre i stand fra gulv til loft, så der er noget at tage fat på, men det er spændende.

Til slut ønskes alle, der var på skolen sommeren 1956, en rigtig glædelig jul samt et godt nytår fra

Nancy Pedersen, Klintebjerg bageri, Otterup.

København, d. 16/11 66.

Efter opholdet på efterskolen kom jeg på Høve Sanatorium som ung pige. Der var jeg nogle år, indtil jeg fandt ud af, at jeg ville lære noget mere. April 1960 kom jeg i lære som materialist, et fag, som meget snart fik min store interesse. Læretiden sluttede med et kursus, som fandt sted på idrætsskolen i Vejle.

Jeg vil nu gerne se nye omgivelser, og efter læretiden fik jeg plads i en materialhandel i Kgs. Lyngby.

Sommeren 1965 blev jeg gift. Min mand er snart færdig med at læse til teknikum ingeniør, og sidst på vinteren fik vi en lille dreng, så jeg er nu helt holdt op med udearbejde.

Jeg har ikke været ude på nogle lange rejser endnu, men håber at komme det, når min mand er færdig med at læse.

Til slut venlig hilsen til alle gamle elever.

*Bodil Bruun, f. Nielsen, Rosengården 7 A, st.,
København K.*

Espe, d. 16/11 66.

Kære kammerater!

Ja, hvem forstår, at det er ti år siden, vi var på Ringe Efterskole. En dejlig tid, de fem måneder, vi var der.

Da jeg kom hjem fra efterskolen 1. april, begyndte jeg som arbejdsdreng på Brødrene Nielsens Maskinfabrik i Stenstrup, hvor jeg senere kom i lære og blev udlært maskinarbejder 1962. Så var de seks år gået.

Derfra tog jeg til Sønderjylland til en maskinfabrik, hvor jeg var et halvt år. Så ville jeg prøve som chauffør. Jeg tog det store kørekort og kørekort til anhænger. Så fik jeg plads ved Harald Møller, Egersund, hvor jeg kørte fra Kruså til København, en dejlig oplevelse, men med meget natkørsel.

Siden tog jeg til Ringe og fik plads ved Harvester Maskinforretning, hvor jeg var et år, så ville jeg en tur til Grønland. Jeg søgte plads ved D.C.C. på Thule et år og rejste 11. august 1965. Det var en meget stor oplevelse.

Flyveturen derop tog 9 timer. Vi tog fra Kastrup kl. 12 midt på dagen, et godt tidspunkt. Det var lyst hele turen derop, en pragtfuld tur op over Kattegat og Oslo, videre op langs den norske kyst op til polarcirklen og ind over indlandsisen. Vi så tydelig den norske skærgård, isen, som drev i vandet ved Grønlands østkyst, endelig kom Thule til syne, næsten som et helt bysamfund med 500 barakker. Der var 1100 danskere, 3-4.000 amerikanere; vi var 65 personer i flyvemaskinen derop. Jeg fik først arbejde i en hangar, hvor de store entreprenørmaskiner stod. Det blev jo efterhånden vinter og mørkt hele døgnet. Der var 35° frost, men det mærkes ikke så koldt, for luften er tør. Siden blev det forår og lyst hele døgnet. Så fik jeg arbejde ved en stor stenknuser 8 km uden for barakkerne. Et dejligt frit arbejde og meget selvstændigt. Jeg tog farvefilm deroppe. Der er en meget skøn natur. Når jeg viser filmen, varer den ca. 1 time.

Jeg kom hjem d. 22. september 1966, og nu har jeg fået plads som rejsemontør ved Åkerman i Farum til nytår 1967, men først skal jeg en tur til Sverige til Åkermans fabrik i Eslöv i 14 dage.

Dette er lidt af, hvad jeg har oplevet de sidste 10 år.

Til slut mange venlige hilsener til lærere, lærerinder og kammerater.

Jørgen Pilegaard Andersen, Lydinge pr. Espe.

Kværndrup, d. 16/11 66.

Kære kammerater!

Ja, så er der gået 10 år, siden vi var på Ringe Efterskole. Og så er det så os, der skal skrive en lille hilsen.

Jeg var ude at tjene et par år som pige. Siden blev jeg gift med en chauffør og har boet her i Kværndrup siden. Vi har 3 børn, 2 drenge og en pige. Til sommer regner vi med at få lov til at bygge eget hus. Det glæder vi os til.

Nu mange hilsener til Hedemann og lærere samt kammerater fra vinteren 1956-57. Også en hilsen til den nye forstander.

*Anne Marie Pedersen, f. Schwartz, Kværndrup Vænge,
Kværndrup, Fyn.*

Kære gamle elever

Som det vel er de fleste bekendt, har vor skole i det forløbne år skiftet leder. I november 1965 meddelte Hedemann bestyrelsen, at han ønskede at fratræde stillingen ved skoleårets slutning.

Der kom nu en travl tid for bestyrelsen, mange møder og samtaler med forskellige ansøgere. Da vi i foråret indkaldte skolekredsen til generalforsamling for at godkende vores indstilling af Kirsten og Gunnar Kjær til forstanderstillingen, var det ganske klart for os, at det netop var dem, som kunne løfte arven og føre skolen videre.

Det må selvfølgelig for gamle elever føles, som de nu ligesom mister grunden i deres tilhørsforhold til skolen. Dertil kan jeg kun tilføje, at det nye forstanderpar, bestyrelsen og iøvrigt alle, som arbejder for og i skolen, inderligt ønsker, at gamle elever stadig vil føle sig hjemme her, og at I vil slutte op om vore fester og sammenkomster. At dette også er Hedemanns ønske, må være klart for alle os, som kender ham. Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til forstanderskiftet, da jeg alligevel ikke kan finde ord for den taknemmelighed, som vi gamle elever føler over for Hedemann.

Men hans indsats her gennem 26 travle arbejdsår taler ganske for sig selv og aftvinger den dybeste respekt.

Til det nye forstanderpar skal der lyde et hjerteligt velkommen til videreførelse af arbejdet med ungdommen. Vi ønsker held og lykke. Jeg kan da også lige fortælle, at vi i øjeblikket går med planer om byggeri.

På grunden i Dejnemarken skal der opføres en lærerbolig. Vi håber også, det vil lykkes at få tilladelse til opførelse af en samlingsstue for eleverne.

Det er planen, at den skal bygges ved sydsiden af gymnastiksalen i forbindelse med spisestuen.

En flytning af elevmødet er nødvendiggjort af, at skolen nu har 10 måneders kursus.

Julefesten er ligeledes flyttet, den afholdes nu 4. juledag d. 28. december.

Med håbet om at se mange af jer ved julefesten, ønskes alle en glædelig jul.

Erling Andersen.

Alle gamle elever ønskes hermed
en glædelig jul og et godt nytår!

Lærerstabten på Ringe efterskole

Elevforeningens regnskab 1965 - 66

INDTÆGT

Beholdning:	Kontant	13,24
—	Giro	38,37
September	5. Renter i banken 1/11 65	183,40
November	1. Indkommet ved elevmøde	1.464,00
December	14. Hævet i banken	2.000,00
—	2. Hævet i banken	500,00
—	29. Indkommet ved julefest	667,10
Januar	17. Indkommet ved møde	375,00
Februar	1. Solgt elevskrifter	6.685,00
—	10. Indkommet ved møde	105,07
Marts	10. Indkommet ved møde	89,25
—	18. Renter på giro	18,33
Maj	1. Renter i banken	183,33
—	26. Hævet i banken	400,00
Juni	11. Renter i sparekassen	56,51
	Balance	<u>12.778,60</u>

UDGIFT

September	5. Udgifter ved elevmøde	1.429,37
November	1. Renter indsat i bank	183,40
December	3. Understøttelse til to elever	455,00
—	24. Frimærker	2.387,75
—	29. Udgift ved julefest	549,90
Januar	17. Foredrag af Thomas Rørdam	125,00
Februar	2. Trykning af elevskrifter m.m.	2.879,47
—	10. Underholdning af Ellen Malberg	700,00
—	22. Gave	48,00
Marts	10. Foredrag af forstander Mandø	200,00
—	Girokonvolutter	3,75
—	29. Betaling for girouddrag	2,34
—	31. Udgift ved julefest og 3 møder	1.100,00
April	1. Indsat i bank	2.200,00
Maj	1. Renter indsat i bank	183,33
—	25. Trykning af 1200 brevkort	116,60
Juni	11. Renter indsat i sparekassen	56,51
—	11. Beholdning: Giro	63,14
—	11. Beholdning: Kontant	95,04
	Balance	<u>12.778,60</u>

FORMUE

Bankbog	10.884,17
Sparekassebog	409,64
Giro	63,14
Kontant	95,04
	<u>Ialt . . . . . 11.451,99</u>

Ovenstående regnskab er dags dato gennemgået og fundet rigtigt. Kassebeholdning og bankbøger er os forevist.

Ringe, d. 11/6 66.

Esther Torp.

Thomas Nielsen.